

P+
Årsrapport
2019

Indhold

Ledelsesberetning

Forord	5
Fusion	6
Pension	8
Bestyrelsen	10
Investeringer	11
Samfundsansvar	15
Forventninger til 2020	19
Risici og kapitalforhold	20
Regnskab 2019	25
Historiske sammenligningstal	28
Ledelseshverv for bestyrelse og direktion	29

Påtegninger

Ledelsespåtegning	32
Den uafhængige revisors påtegning	33

Årsregnskab 2019	38
------------------	----

2019 i hovedtal

11,4 pct.

Årets investeringsafkast

135 mia. kr.

Den samlede balance

5.415 mio. kr.

Samlede indbetalinger

4.039 mio. kr.

Værdien af udbetalte pensioner

0,63 pct.

Årlig omkostning i procent

674 kr.

Administrationsomk. pr. medlem

0,06 pct.

Administrationsomk. i forhold til hensættelser

99.649

Forsikrede

Ledelsesberetning

Forord

I 2019 blev mange års samarbejde mellem DIP og JØP vekslet til en samlet pensionskasse: P+, Pensionskassen for Akademikere.

En fusion er en stor beslutning. Derfor var det positivt, at så mange medlemmer valgte at bakke op om bestyrelsernes forslag om at fusionere. Det giver det stærkest mulige afsæt for en fælles pensionskasse for ingeniører, jurister og økonomer.

Fusionen har betydet, at P+ med en samlet balance på 135 mia. kr. har placeret sig blandt Danmarks 10 største pensionselskaber.

Det skaber et stærkt fundament for medlemmernes pensioner, og det er der flere grunde til:

- Med en større formue får pensionskassen adgang til flere og mere attraktive investeringsmuligheder. Det er afgørende i et lavrentemiljø, hvor det kræver store og langsigtede investeringer at skabe et solidt afkast.
- Med fusionen har medlemmerne skabt en mere robust og fremtidssikret pensionskasse, der kan efterleve medlemmernes behov for attraktive pensionsordninger samt de krav, der bliver stillet til branchen.
- P+ samler knap 100.000 medlemmer i én pensionskasse. Jo flere medlemmer, jo lavere omkostninger pr. medlem.

P+ leverede et afkast på mere end 13 mia. kr. til medlemmerne i 2019. Investeringsafkastet blev skabt på baggrund af en bredt sammensat portefølje, hvor samtlige aktivklasser bidrog positivt.

Der har siden efteråret 2019 været forhandlinger på Christiansborg om ændring i Boligreguleringsloven, som fastlægger rammerne for udlejning af ældre boligejendomme. Der blev indgået en politisk

aftale mellem en række af Folketingets partier i slutningen af januar. Eftersom P+ har en stor portefølje af danske ejendomme, har bestyrelsen fulgt forhandlingerne tæt, og pensionskassen valgte ved årets udgang at nedskrive ejendomsporteføljen med 425 mio. kr. som følge af usikkerheden omkring en kommende ny lovgivning på boligområdet.

Medlemmerne interesserer sig i stigende grad for deres pension. Det kommer bl.a. til udtryk ved høj deltagelse i medlemsmøder og øget interaktion med medlemservice. Det er en positiv udvikling for pensionskassen, og bestyrelsen arbejder for at understøtte denne udvikling.

For bestyrelsen har det været vigtigt at finde et robust grundlag og nogle faste strukturer, som vi følger i vores arbejde med ansvarlige investeringer.

Vi stiller krav, når vi vurderer kapitalforvaltere og fonde. For os er det vigtigt at bidrage til integration af ansvarlighed over for alle vores samarbejdspartnere, så de fremadrettet træffer ansvarlige investeringsbeslutninger. Samtidig er det vigtigt for pensionskassen, at ansvarligheden går hånd i hånd med at skabe det bedst mulige afkast til medlemmerne.

Anders Eldrup
Formand

Peter Falkenham
Næstformand

Fusionen mellem DIP og JØP blev godkendt af myndighederne den 15. november med tilbagevirkende kraft fra den 1. januar 2019, og derfor aflægges årsregnskabet for 2019 for CVR-nr. 19676889.

Fusion

På årets generalforsamlinger stemte medlemmerne for at fusionere DIP og JØP til en samlet pensionskasse for akademikere. Den fortsættende pensionskasse hedder formelt P+, Pensionskassen for Akademikere, i daglig tale P+.

Bestyrelserne stillede forslag om at fusionere de to pensionskasser på et fundament af mange års godt samarbejde mellem pensionskasserne. Til at begynde med delte pensionskasserne kun adresse. Senere etablerede man en fælles investeringsafdeling, og i 2015 indgik de to pensionskasser en aftale om et administrationsfællesskab.

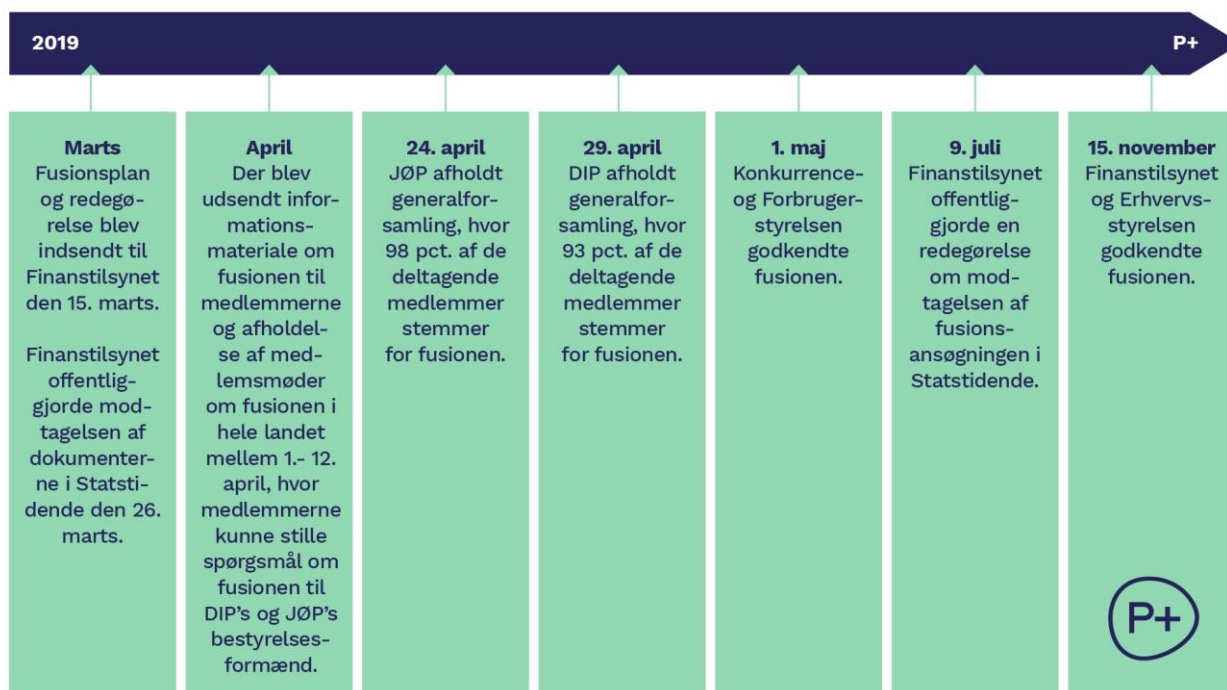
For bestyrelserne har fusionen handlet om at konsolidere det gode samarbejde og fremtidssikre

medlemmernes pensionskasse, og derfor er det tilfredsstillende, at fusionen er forløbet planmæssigt, og vi nu har én sammenhængende pensionskasse. Det er lykkedes fordi, der har været stor fokus på at klargøre fusionen gennem hele 2019.

I første omgang har arbejdet bestået af at vurdere og sikre, at alle relevante forhold blev afdækket for at sikre, at ingen medlemmer ville blive stillet ringere som følge af fusionen. Bestyrelserne i hhv. DIP og JØP har gjort brug af ekstern juridisk og aktuar-mæssig rådgivning.

Konsekvenserne af fusionen blev beskrevet i delingsplanen, som medlemmerne havde mulighed

Tidslinje for forløbet op til fusion

for at gå i dybden med forud for generalforsamlingerne. Dokumentet havde til formål at beskrive, hvordan der skulle opnås balance mellem pensionskasserne forud for en fusion gennem udlodning af egenkapital i DIP, udlodning af særlige bonus-hensættelser i JØP og indførsel af særlige bonus-hensættelser i DIP.

I forlængelse af generalforsamlingerne overgik forberedelserne til en formel fase med flere myndigheder omkring fusionen.

Fusionsforberedelserne har været omkostnings-tunge. Der har været brugt ressourcer til fx eksterne konsulenter, tilpasning og klargøring af systemer og ny hjemmeside. Det er engangsomkostninger, der kan ses på administrationsomkostningerne i 2019. Bestyrelsen forventer, at prioriteringen medfører en forbedret medlemsoplevelse, og at administrationsomkostningerne vil være faldende de kommende år.

Medlemmerne skal mærke fusionen

Det er bestyrelsens ambition, at medlemmerne hurtigt skal kunne mærke fordelene ved fusionen. Derfor er et af bestyrelsens fokusområder at gøre det muligt at tilbyde medlemmerne flere valgmuligheder i pensionsordningen. Et konkret eksempel er investeringspuljer, hvor medlemmerne vil få mulighed for vælge, hvilken risikoprofil og investeringsstrategi de ønsker.

Medlemsdemokratiet fortsætter

Delingsplanen var et af de emner, der blev drøftet på medlemsmøderne forud for fusionen. Et andet emne var medlemsdemokrati.

Ligesom DIP og JØP er P+ en medlemsejet pensionskasse, og medlemmerne kan også i fremtiden være med til at påvirke pensionskassen gennem medlemsdemokratiet. Dette er en del af pensionskassens nye vedtægt.

Medlemmernes faglighed i den samlede pensionskasse vil være bredere end tidligere, men faggrupperne vil være repræsenteret i bestyrelsen, da både IDA og Djøf har en fast repræsentant i P+'s

bestyrelse. Flertallet af bestyrelsesmedlemmerne vælges af pensionskassens medlemmer.

Overbevisende opbakning

Beslutningen om at fusionere de to pensionskasser var medlemmernes.

I DIP stemte 1.017 medlemmer, inkl. fuldmagter, for bestyrelsens forslag om at fusionere med JØP. 75 medlemmer stemte imod.

I JØP stemte 2.371 medlemmer, inkl. fuldmagter, for bestyrelsens forslag om at fusionere med DIP. 46 stemte imod.

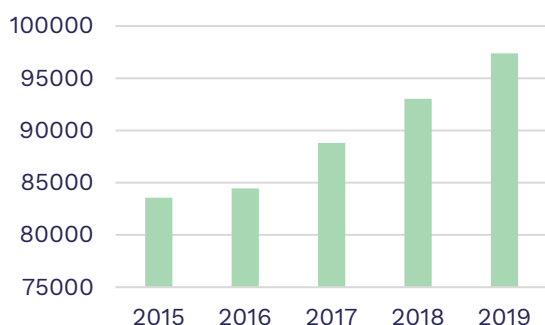
IDA og Djøf bakkede op om forslaget om at samle ingeniører, jurister og økonomer i én samlet medlemsejet pensionskasse.

Pension

P+ er i positiv udvikling med både stigende medlemstal og indbetalinger.

Pensionskassen har de sidste 5 år haft stigende medlemstal, og i slutningen af 2019 nåede P+ 97.392 medlemmer, mens stigningen i medlemsbidrag var på 9,1 pct. i forhold til 7,7 pct. i 2018.

Udvikling i antal medlemmer

Firmapensionsområdet har de seneste 10 år været et vækstområde for DIP. Konjunkturerne på arbejdsmarkedet har været gunstige for ingeniørvirksomhederne, og medarbejdervæksten har tilført mange nye medlemmer til pensionskassen. Der blev i 2019 indgået 10 nye firmaaftaler med ingeniørvirksomheder, og med fusionen vil det på sigt også være muligt at tilbyde firmapension til virksomheder med økonomer og jurister.

Tilfredse medlemmer

Pensionskassen gennemførte i efteråret en tilfredshedsundersøgelse blandt 10.000 tilfældigt udvalgte medlemmer. 1.630 medlemmer valgte at deltage i undersøgelsen, hvilket gør den repræsentativ for den samlede medlemsskare. Undersøgelsen viste, at 7 ud af 10 medlemmer er tilfredse eller meget tilfredse med pensionskassen.

Undersøgelsen viste også, at tilfredsheden stiger i takt med medlemmernes engagement i deres pension. Derfor er det positivt, at pensionskassen generelt oplever en stigende interesse fra medlemmerne omkring deres pension.

Stigende interesse for pension

Den stigende interesse for pension giver sig især udslag i en voksende interesse for de medlemsmøder, som pensionskassen inviterer til.

På medlemsmøderne bliver pensionsrådgiverne mødt af stor spørgelyst og engagement fra medlemmerne, og det gælder både ved seniormøder for dem, der nærmer sig pensionsalderen, og ved medlemsmøder for dem, der gerne vil være kloge på deres pensionsordning. I 2019 holdt pensionskassen 26 senior- og medlemsmøder, hvoraf 17 møder blev holdt på Fyn og i Jylland.

P+ deltager også i medlemsmøder i IDA- og Djøf-regi, bl.a. i efteråret, hvor temaet var pensionsordning for selvstændige i P+. Pensionskassen har i 2019 afholdt 22 medlemsmøder i IDA og Djøf.

Der er ligeledes stor interesse blandt medlemmerne, når det kommer til P+'s elektroniske nyhedsbreve. 25.000 medlemmer læser med, og det betyder bl.a. et stigende antal henvendelser til medlemsservice, som i 2019 i gennemsnit havde 180 opkald pr. dag, hvilket er en stigning på 19,3 pct. over de seneste 2 år. Derudover besvarede medlemsservice lige over 31.000 mails i 2019.

Pension i øjenhøjde

Det skal være nemmere for medlemmerne at gennemskue deres pension og sammenligne ordninger i forskellige selskaber. Pensionskassen implementerede derfor i 2019 nye brancheinitiativer, der betyder, at pensionskassen nu skal offentliggøre,

hvad medlemmernes pensionsopsparinger er investeret i. Derudover skal pensionsprodukterne være risikomærket.

Investeringspuljer

Bestyrelsen oplever en stigende efterspørgsel fra medlemmer efter større valgfrihed på investeringsområdet, så man som medlem har større indflydelse på, hvad ens pensionsordning investeres i, og hvilken investeringsstrategi og risikoprofil man ønsker. Senest blev det drøftet på JØP's generalforsamling i 2019.

Bestyrelsen vil gerne imødekomme ønsket og har derfor sat et arbejde i gang med at udforme de bedste rammer for puljerne. Bestyrelsen forventer at fremlægge planer for tilgangen til investeringspuljer på generalforsamlingen i april 2020.

Sammenlægning af Regulativ 3 og 4 i DIP

Generalforsamlingen godkendte i 2018 bestyrelsens forslag om at lægge Regulativ 3 og 4 sammen for at give medlemmerne på Regulativ 3 samme produktfleksibilitet og valgfrihed som medlemmerne på Regulativ 4.

Dette er en stor forbedring for medlemmerne på Regulativ 3, og det har stadig høj prioritet for P+. Sammenlægningen var planlagt til at blive gennemført primo 2020, men grundet forsinket implementering af pensionskassens medlemssystem forventes sammenlægningen gennemført i løbet af 2. halvår 2020.

Større produktfleksibilitet i JØP

For at kunne tilbyde flere medlemmer større valgfrihed og produktfleksibilitet blev medlemmer i Afdeling 1, omtegnet den 1. januar 2019 overflyttet til Afdeling 2 på baggrund af generalforsamlingsbeslutningen i 2018. Samtidig blev medlemmer i Afdeling 1, ikke-omtegnet tilbudt omvalg til Afdeling 2.

Som følge af overflytning/omvalg fra Afdeling 1 til Afdeling 2, hvor ægtefælledækningen er valgfri, gennemførte pensionskassen i efteråret en kampagne for at sikre, at de medlemmer, der tog imod

tilbuddet om omvalg, var opmærksomme på fleksibiliteten i ægtefælledækningen.

Kampagnen viste sig at være en særdeles god anledning for medlemmerne til at gennemgå og tilpasse deres pensionsordning. Pensionskassen kontaktede i alt 24.422 medlemmer, hvoraf 3.169 eller 13 pct. valgte at ændre deres ægtefælle-/samleverpension.

Pensionskassen forventer at gennemføre lignende kampagner løbende.

Bestyrelsen

De tidligere bestyrelser i DIP og JØP har siden fusionen fungeret som en fælles overgangsbestyrelse for P+. Det vil de gøre indtil generalforsamlingen i 2021, hvor der er valg til pensionskassens bestyrelse. Herefter vil bestyrelsen udgøres af 7 medlemmer, hvoraf 4 er medlemsvalgte, 2 er udpeget af hhv. IDA og Djøf, mens formanden indstilles til godkendelse på generalforsamlingen efter udpeging af IDA og Djøf i fællesskab.

Baggrunden for at etablere overgangsbestyrelsen har været at sikre den bedst mulige videnoverdragelse og stabilitet til gavn for begge medlemsgrupper. Formand i overgangsbestyrelsen er tidligere formand i JØP, Anders Eldrup, mens Peter Falkenham, tidligere formand i DIP, er næstformand.

Valg til bestyrelsen

På DIP's generalforsamling den 29. april 2019 blev Frida Frost genvalgt til bestyrelsen.

I JØP skulle medlemmerne vælge 4 bestyrelsesmedlemmer ud af 8 opstillede kandidater. Med en stemmeprocent på 15,9 pct. fordelte stemmerne til de valgte sig således:

Kandidat	Antal stemmer
Helle Munk Ravnborg (nyvalgt)	4.753
Åse Kogsbøll (genvalgt)	3.960
Peter Løchte Jørgensen (genvalgt)	3.184
Anders Ehlers (nyvalgt)	3.084

Bestyrelsen i P+

Øverste række fra venstre mod højre: Peter Falkenham (medlemsvalgt), Søren Vang Fischer (udpeget af IDA), Anders Ehlers (medlemsvalgt), Anders Eldrup (medlemsvalgt), Jens Otto Veile (medlemsvalgt), Peter Løchte Jørgensen (medlemsvalgt). Nederste række fra venstre mod højre: Frida Frost (medlemsvalgt), Sara Vergo (udpeget af Djøf), Helle Munk Ravnborg (medlemsvalgt), Marianne Thyrring (udpeget af Djøf), Tina Aggerholm (særligt revisionskyndigt medlem, medlemsvalgt), Åse Kogsbøll (medlemsvalgt).

Investeringer

2019 var et godt år på de finansielle markeder. Investeringsafkastet landede på 11,4 pct., og både aktier, obligationer, kreditobligationer og reale aktiver bidrog positivt til det samlede resultat.

Det er et tilfredsstillende afkast, der kunne have været højere, hvis pensionskassen havde påtaget sig mere risiko. Pensionskassens risikoprofil diskuteres løbende i bestyrelsen og er en afvejning imellem det forventede afkast og visionen for udsving i medlemmernes pensioner. Risikoniveauet var på linje med pensionskassens risikoprofil for 2019.

Der var flere makroøkonomiske faktorer, der påvirkede pensionskassens afkast i 2019, herunder handelskrigen mellem USA og Kina og de negative renter.

Handelskrig

Handelskrigen mellem USA og Kina fyldte meget på de finansielle markeder i 2019. Krigen eskalerede over året, og mod slutningen af 2019 var Kinas eksport til USA faldet med ca. en fjerdedel.

Den amerikanske centralbank valgte med udsigten til lavere vækst og risikoen fra handelskrigen at lempe pengepolitikken. Stramninger af pengepolitikken i 2017-18 blev afløst af tre rentenedsættelser i 2019.

Negative renter

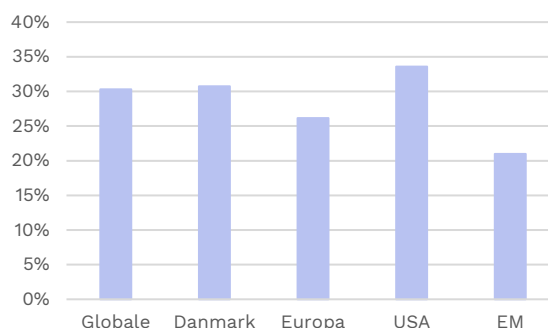
Det var for mange vanskeligt at forestille sig, at renterne kunne blive meget lavere, end de allerede var ved indgangen til 2019. Udsigten til lavere global vækst, rentenedsættelser fra centralbankerne og investorers ønske om stadig at holde sikre papirer med høj sikkerhed gjorde, at obligationskursene fortsatte med at stige, og renterne blev ved med at falde.

Rentefaldet stoppede dog i efteråret, da det stod klart for de fleste, at der ikke ville komme flere rentenedsættelser fra centralbankerne, og der samtidig var tegn på økonomisk bedring. Obligatorrenterne er dog stadig meget lave i Danmark og Tyskland, og man skal investere i 20-årige obligationer, før renterne bliver positive.

Aktiestigninger

Set over de seneste 25 år har globale aktier kun to gange givet et højere årligt afkast end i 2019, nemlig i 1999 og 2009. Sidstnævnte var lige efter finanskrisen, hvor mange investorer var bange for en total nedsmeltning af den finansielle sektor, og centralbankerne måtte træde til med ukonventionelle metoder.

MSCI aktieindeks

Det var især de amerikanske aktier, der trak opad, mens Emerging Markets-aktier igen lå noget efter. Danske aktier klarede sig rigtig flot, og der var store stigninger for langt de fleste selskaber.

Afkast på aktivklasserne

Der var positivt afkast i alle aktivklasser.

DKK mio.	Fordeling	Afkast 31/12-2019
P+ Balance*	100 %	11,4 %
Obligationer	23,9 %	0,9 %
Aktier	41,8 %	23,3 %
Kreditobligationer	19,2 %	5,6 %
Reale aktiver	15,4 %	5,3 %

*Investeringsprofilen P+ Balance er gældende for størstedelen af medlemmerne og har en større andel i risikofyldte aktiver end investeringsprofilen, der gælder for de gamle regulativer.

Aktierne gav et højt afkast på 23,3 pct., hvilket dækker over, at likvide aktier steg 24,5 pct., mens illikvide aktier steg 7,8 pct. Hermed revancherede de børsnoterede aktier sig fra 2018, hvor de tabte knap 8 pct., mens ikke-børsnoterede aktier steg næsten 16 pct. Bevægelserne afspejler vigtigheden af at have en aktieportefølje, som er spredt ud over en række forskellige aktiver og har eksponering til flere typer af risikopræmier.

Kreditobligationer gav et afkast på 5,6 pct., hvor likvide aktiver gav 6,7 pct., og illikvide aktiver gav 1,5 pct. Afkastet blev ikke højere på grund af kreditporteføljens lidt konservative udformning med en relativ høj andel af sikre kreditobligationer, som ikke kunne følge med de mere risikobetonede alternativer i universet.

Obligationer gav et afkast på 0,9 pct., hvilket skyldes de markante rentefald i 2019. Fremadrettet må det forventes, at obligationsporteføljen ikke vil levere et positivt afkast til investeringsresultatet, men dog have en vigtig funktion som stødpude i tilfælde af en periode med finansiell uro samt til sikkerhedsstillelse i forbindelse med derivattransaktioner.

Reale aktiver gav et afkast på 5,3 pct., hvilket vurderes som mindre tilfredsstillende ud fra den generelle markedssituationen, men dog acceptabelt efter to år med tocifrede stigninger. Det var især infrastruktur, som bidrog til resultatet med et afkast på hele 13 pct., mens ejendomme, som udgør langt størstedelen af porteføljen, gav et afkast på 4 pct. Skovinvesteringerne leverede et beskedent afkast på 2,7 pct.

Alternative investeringer

P+'s afkast på de reale aktiver stammer fra pensionskassens portefølje af illikvider, også kaldet alternative investeringer. Denne del af investeringsporteføljen bidrager i stigende grad til det samlede afkast. Alternative investeringer betegner alt det, som ikke er traditionelle, børsnoterede investeringer som obligationer, aktier og kreditobligationer.

Når pensionskassen investerer i alternativer, har investeringerne ofte en lang tidshorison, er resourcekrævende, og beløbene er ofte trecifrede millionbeløb. Til gengæld er afkastpotentialet højere relativt til risikoen.

Energi til over 300.000 husstande

P+ har i 2019 været medinvestor på en spansk vindenergiportefølje. Den samlede investering er på 350 mio. euro, og porteføljen består af ni individuelle projekter, der tilsammen tæller 99 vindmøller med en samlet effekt på 374 megawatt. Projekterne opføres i Aragon-provinsen i det nordlige Spanien. Her vil projekterne skabe vækst i lokalområdet og sikre en reduktion af CO₂-udledningen ved at levere ren og vedvarende vindenergi. De første projekter er igangsat, og forventningen er, at energien vil kunne dække det årlige energiforbrug i mere end 300.000 spanske gennemsnitshusstande. P+ har bidraget med 1,3 mia. kr.

2019 bød på et højt aktivitetsniveau på tværs af aktivklassen, hvor der blev afgivet tilsagn til nye investeringer på 5,2 mia. kr. (ekskl. alternativ kredit).

Nye investeringer

I infrastruktursegmentet lavede pensionskassen bl.a. en investering i såkaldt infrastruktur juniorgæld, hvor pensionskassen finansierer investeringer som fx vandværker og telekommunikation. Den type investering er et godt eksempel på pensionskassens målsætning om at finde attraktive, risikosterede afkast i niche-segmenter af markedet. Investeringen blev lavet i samarbejde med en anden dansk pensionskasse, hvormed det lykkedes at opnå favorable kommercielle vilkår.

I Private Equity-segmentet blev der ligeledes afgivet tilsagn til to nye fonde samt investeret i en global health care-virksomhed. Fondsinvesteringerne fokuserer på mindre virksomheder i Europa og USA, hvor det vurderes, at der er størst mulighed for at få et attraktivt afkast.

Danske ejendomme

2019 var på flere fronter et begivenhedsrigt år for danske ejendomme, og ejendomsporteføljen leverede et mindre tilfredsstillende resultat.

Porteføljen består af såvel danske som udenlandske ejendomme, hvor danske ejendommers portefølje overvejende består af ældre boligejendomme beliggende i og omkring København og Aarhus.

Der blev ikke foretaget nyinvesteringer i ejendomme, men igangsat, respektivt gennemført, flere større tagbolig-projekter for et trecifret millionbeløb.

På salgssiden var året præget af en fortsat og løbende tilpasning af ejendomsporteføljen. Således solgte pensionskassen 7 mindre ejendomme for i alt godt 0,5 mia. kr. Der var tale om 7 ældre bolig-ejendomme i Storkøbenhavn.

Aftale om Boligreguleringsloven

Ved udgangen af 2019 var der igangværende forhandlinger i Folketinget om at ændre centrale elementer i Boligreguleringsloven (BRL), som fastlægger rammerne for udlejning af ældre ejendomme. Formålet med at ændre lovgivningen på boligområdet har været at begrænse kortsigtet spekulation. Der blev indgået en politisk aftale om at ændre loven i slutningen af januar 2020.

BRL fastsætter vilkårene for hovedparten af pensionskassens udlejningsejendomme. Mange af disse ejendomme har været ejet af pensionskassen igennem en lang årrække, og der er løbende indkøbt tilsvarende ejendomme med centrale beliggenheder i takt med, at pensionskassen er vokset. Pensionskassen har ved værdifastsættelsen pr. 31. december 2019 indregnet usikkerheden omkring et evt. kommende politisk forlig og har nedskrevet ejendomsporteføljen med 425 mio. kr.

Erfaringer med risikobaseret investeringsstrategi

Bestyrelserne i DIP og JØP besluttede tilbage i 2017 at anlægge et mere helhedsorienteret syn på den samlede investeringsporteføljes risiko. Dette udgør en hjørnesteen i pensionskassens investeringsstrategi, som blev endeligt implementeret i slutningen af 2018.

Med strategien fastholder pensionskassen den grundlæggende vægtning mellem aktier, obligationer og øvrige aktiver, men fokuserer nu mere systematisk på den samlede formues risiko. Det betyder, at der fokuseres endnu mere på afkast/risiko-forholdet og på at øge robustheden i porteføljen.

I 2019 har pensionskassen arbejdet videre med den risikobaserede investeringsstrategi, hvilket har betydet, at alle investeringer nu kan vurderes ud fra deres risikobidrag til porteføljen. Dette er en stor fordel, når investeringsrisikoen skal opgøres på tværs af porteføljen, og pensionskassens risikokomité skal vurdere de enkelte investeringers risici.

Pensionskassens investeringskomité, som er rådgivende for direktionen, gennemgår de konkrete investeringer og kommer med anbefalinger til den videre proces. Komitéen er i 2019 blevet udvidet med to eksterne eksperter.

Afdækningsstrategi for gamle regulativer

I de senere år har DIP og JØP arbejdet målrettet mod at fastlægge en investeringsstrategi for medlemmerne på de gamle regulativer. Dette arbejde er videreført i P+.

Den konkrete investeringsstrategi forventes ikke at have betydning for medlemmerne med ubetingede garantier, da de vil modtage deres garanterede ydelser uanset investeringsresultatet. Målet med strategien er derimod, at pensionsordninger med ubetingede garantier med stor sandsynlighed fremover kan finansieres af egne midler, og at basiskapitalen (egenkapital og MedlemsMidler) derfor kan opnå et fair afkast for den risiko og kapitalbelastning, den oppebærer pga. de ubetingede garantier.

Samfundsansvar

Målsætningen for P+ er at sikre et godt afkast til medlemmerne og samtidig være en ansvarlig investor. Pensionskassens arbejde med samfundsansvar foregår primært gennem arbejdet med ansvarlige investeringer, fordi pensionskassen vurderer, at netop investeringer er den forretningsaktivitet med de største risici for potentielle negative påvirkninger på mennesker og miljø.

Topkarakter for ansvarlighed

Som det også var tilfældet sidste år, har organisationen Principles for Responsible Investments (PRI) i 2019 vurderet, at pensionskassens investeringspolitik er i top, når det kommer til ansvarlighed. Politikken er igen vurderet til A+, som er den højst mulige karakter.

For P+ har det været afgørende, at politikken og arbejdet med ansvarlighed står på et solidt grundlag. Arbejdet med ansvarlige investeringer skal fokusere på, hvorvidt selskaber i pensionskassens portefølje har god selskabsledelse og derved forebygger og afbøder negativ påvirkning på miljø og mennesker.

Politikkens grundlag er en række danske og udenlandske principper, bl.a. OECD's Retningslinjer for Multinationale Selskaber, FN's Retningslinjer om Menneskerettigheder og Erhvervsliv samt Paris-aftalen.

Klima er højt på dagsordenen

Klima står højt på dagsordenen i P+, og der er derfor også fokus på klima og klimarisici på tværs af aktivklasser. Pensionskassen tilgår klima fra to vinkler. På den ene side skal pensionskassen håndtere sine klimarelaterede finansielle risici og muligheder. På den anden side vil P+ også agere ansvarligt i forhold til klima. Pensionskassens arbejde med klima i forhold til ansvarlighed tager udgangspunkt i Paris-aftalen og målsætningen om

Særligt i forhold til miljø og menneskerettigheder

Miljø

Pensionskassens arbejde med miljø har fokus på, hvorvidt selskaber identificerer, vurderer og håndterer deres mulige negative påvirkning på miljø, herunder blandt andet vand og biodiversitet.

Menneskerettigheder

På linje med FN's Retningslinjer om Menneskerettigheder og Erhvervsliv arbejder pensionskassen med menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder, der adresserer International Bill of Human Rights, inkl. The International Labour Organizations Declaration of Fundamental Principles and Rights at Work.

at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader. De konkrete tiltag beskrives på side 16.

P+ underskriver skattekodeks

Pensionskassen tilsluttede sig, sammen med en række andre pensionselskaber, i slutningen af året et fælles skattekodeks. Kodekset skal understøtte ansvarlig skatteadfærd, når der foretages unoterede investeringer gennem eksterne forvaltere og skal samtidig sende et signal til omverdenen.

Ansvarlighed på tværs af investeringer

Når P+ investerer, både direkte og gennem eksterne kapitalforvaltere, integreres hensyn til mennesker og miljø i investeringsprocesserne. P+ evaluerer derfor kapitalforvaltere på tværs af aktivklasser for at sikre, at kapitalforvalterne har de nødvendige kompetencer, politikker og processer til at identificere, vurdere og håndtere risici for mennesker og miljø.

Dialog med selskaber

Dialog med porteføljeselskaber er et af de vigtigste greb, som P+ anvender i sit arbejde med ansvarlige investeringer. For P+ har dialogen flere formål. Gennem dialog kan P+ på den ene side påvirke selskaber til forandring, som kan forebygge negativ påvirkning på mennesker og miljø. I tilfælde, hvor selskaber allerede har en negativ påvirkning på mennesker og miljø, fører P+ dialog for at få selskaber til at genoprette den negative påvirkning, der er sket, og fremadrettet ændre adfærd.

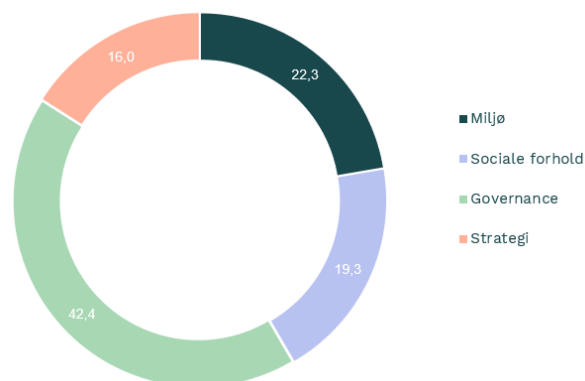
På den anden side fører pensionskassen også dialog for at udvikle selskaberne og fremme selskabers langsigtede værdiskabelse og minimere finansielle risici.

Dialogen med porteføljeselskaber foretages af forskellige parter, herunder bilateralt, via eksterne konsulenter og kapitalforvaltere samt via samarbejde mellem investorer.

Børsnoterede selskaber

Den primære dialog med børsnoterede selskaber foregår hovedsageligt gennem det eksterne konsulenthus Hermes EOS. I 2019 var Hermes EOS i dialog med 742 selskaber på vegne af pensionskassen. Dialogen var inden for emnerne: god selskabsledelse, menneskerettigheder og arbejdsretterrettigheder, miljø og klima samt strategi, risici og kommunikation.

Fordeling af emner for selskabsdialoger gennem Hermes EOS

Afstemninger

I 2019 stemte pensionskassen på 1.735 generalforsamlinger gennem Hermes. Hvert kvartal lægger pensionskassen information på hjemmesiden om, hvordan pensionskassen har stemt på generalforsamlinger hos børsnoterede porteføljeselskaber det foregående kvartal på afstemningspunkter som fx aflønning, bestyrelsesvalg, kapitalstruktur og aktionærforslag.

Klimatiltag i 2019

Klimaspørgsmål fylder naturligt meget i pensionskassens dialog med eksterne porteføljeformidlere, selskaber og i afstemningsbeslutninger. På klimoområdet har pensionskassen dog også iværksat andre tiltag.

Pensionskassen er aktiv i investorsamarbejder som Climate Action 100+ og Institutional Investor Group on Climate Change (IIGCC). P+ underskrev i 2019 offentlige henvendelser til politiske beslutningstagere, klimabelastende selskaber og sektorer for at lægge pres på dem for mere handling i forhold til den grønne omstilling. På generalforsamlingen i det australske mineselskab BHP stemte P+ eksempelvis for et forslag om, at selskabet skal forlade brancheorganisationer, som modarbejder Paris-aftalen gennem lobbyarbejde.

Oveni i det har P+ i 2019 fokuseret yderligere på at forstå og håndtere klimarisici i sine investeringer. I februar måned 2019 offentliggjorde pensionskassen resultaterne af en klimascenarieanalyse af børsnoterede aktier og erhvervskreditobligationer. Scenarieanalysen viste begrænsede finansielle risici ved investeringerne bredt set, men indikerede også, at nogle af P+'s porteføljeselskaber muligvis ikke arbejder tilfredsstillende med deres negative påvirkning på klimaet.

Derfor valgte pensionskassen at iværksætte en undersøgelse for at forstå, om klimabelastende selskaber i porteføljen agerer i strid med pensionskassens politik for ansvarlige investeringer.

Undersøgelsen er ikke afsluttet, men P+ har i løbet af 2019 ekskluderet 25 selskaber, som ikke arbejder tilfredsstillende med at forebygge og håndtere deres negative påvirkning på klimaet. Når undersøgelsen er færdig, vil P+ have vurderet omkring 70 klimabelastende porteføljeselskaber.

Fokusområder i 2020

I 2020 vil P+ prioritere at udvikle og finjustere arbejdet med ansvarlige investeringer. I 2020 vil det være en prioriteret opgave for pensionskassen at frasælge tobaksinvesteringer, ligesom det vil være en prioritet at revurdere kriterier for investeringer i statsobligationer.

Arbejdet med klima vil også fortsætte, herunder vil pensionskassen færdiggøre sin vurdering af klimabelastende selskaber i porteføljen.

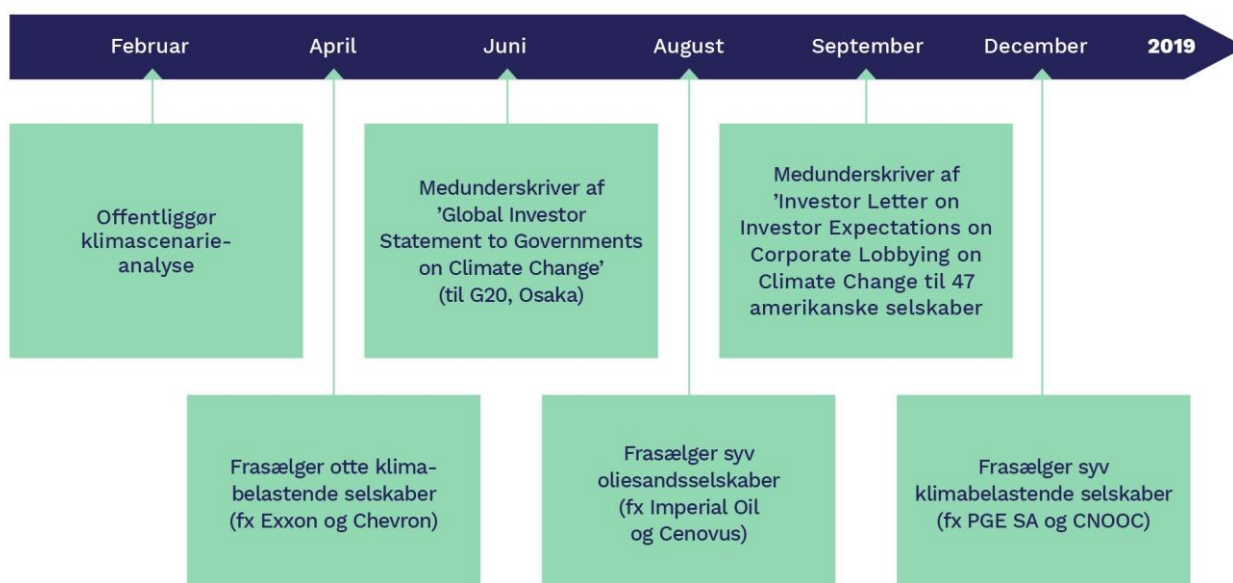
Kønssammensætning i ledelsen

Der er en ligelig fordeling af køn i bestyrelsen, som består af 6 kvinder og 6 mænd. Hermed efterleves P+'s politik for kønssammensætning i bestyrelsen.

Det er bestyrelsens ambition, at fordelingen på køn er mindst 40/60. Når der er et underrepræsenteret køn, skal der udarbejdes en handlingsplan for at få flere fra det respektive køn med i bestyrelsen, men bestyrelsen er samtidig forpligtet til at

Klimatiltag i 2019

Klima indgår i det løbende arbejde med ansvarlige investeringer i P+, fx i dialoger med porteføljeselskaber og ved pensionskassens afstemningspraksis.

tage hensyn til bestyrelsens samlede kvalifikationer. Frem mod bestyrelsesvalg indgår ligestilling derfor som et af flere parametre i bestyrelsens opstilling af kandidater, men hvor hensynet til bestyrelsens samlede kompetencer, som er en forudsætning for myndighedernes godkendelse af bestyrelsen, vægter tungest.

I den daglige ledelse er der 2 kvinder og 4 mænd. Dermed lever pensionskassen op til sin målsætning om, at der til enhver tid er en fordeling af køn på mindst 40/60 blandt de ledende medarbejdere. Køn og diversitet indgår som et blandt flere elementer i vurderingen af potentielle, nye ledere.

Forventninger til 2020

Depotrenten er den årlige forrentning, der tilskrives medlemmernes depoter. Depotrenten fastsættes årligt på baggrund af det foregående års afkast og pensionskassens økonomi.

P+'s pensioner reguleres efter en model kaldet markedsrente med udjævning, der kombinerer det bedste fra en gennemsnitsrenteordning med fordelene ved en markedsrenteordning.

Reguleringsmetoden sikrer medlemmerne en fair andel af pensionskassens afkast. Da det er de faktiske afkast, der udjævnes, betyder det, at pensionerne både kan blive sat op og ned, hvis fremtidens afkast ikke lever op til forventningerne. Udsvingene er dog langt mindre end i de rene markedsrenteordninger.

Depotrenterne i 2020

Den depotrente, som medlemmernes depot forrentes med, afhænger af, hvilket regulativ man er omfattet af.

Depotrenten på P+ Regulativ 2007, tidligere JØP Regulativ 2 er i 2020 fastsat til 4,5 pct., hvilket er på niveau med året før.

På P+ Regulativ 2006, tidligere DIP Regulativ 3 og P+ Regulativ 2011, tidligere DIP Regulativ 4 er depotrenten fastsat til 2,95 pct. Det er lavere end året før, og det skal ses i sammenhæng med, at en væsentlig del af DIP's ufordelte midler blev udloddet til medlemmernes depoter i 2019 som følge af beslutning på generalforsamlingen i 2018.

For yderligere information om depotrenterne på de gamle regulativer - P+ Regulativ 1973, tidligere JØP

Regulativ 1, P+ Regulativ 1983, tidligere DIP Regulativ 1 og P+ Regulativ 1999, tidligere DIP Regulativ 2 - se pplus.dk

Investeringsafkast

Investeringsåret 2020 bliver særdeles udfordrende. Det globale udbrud af COVID-19 har medført voldsomme ændringer i den globale økonomi med kursfald, rente-, valuta- og råvareprisændringer, som ikke er set siden finanskrisen. Den største risiko er, at COVID-19 får endnu voldsommere realøkonomisk påvirkning end allerede inddiskonteret i markedspriserne. Betydelige fald i det samlede investeringsafkast vil kunne få stor indvirkning på årets resultat og vil kunne påvirke de udmeldte depotrenter, ligesom det kan blive nødvendigt at indføre kursværn.

Aftale om Boligreguleringsloven

Pensionskassen forventer, at usikkerheden omkring ændringer i BRL vil have betydning for pensionskassens ejendomsportefølje i 2020, og pensionskassen valgte ved årets udgang at nedskrive ejendomsporteføljen med 425 mio. kr. Hvis værdien af pensionskassens ejendomme falder som resultat af ændringer i BRL, kan det få betydning for medlemmernes pensioner. Pensionskassen afventer den endelige udformning af lovændringen.

Risici og kapitalforhold

Det er bestyrelsens vurdering, at pensionskassens forvaltning af risici er effektiv, at de risici, som pensionskassen er eksponeret for, er acceptable, og at pensionskassen er fornuftigt kapitaliseret.

DIP og JØP har forud for fusionen haft et velfungerende samarbejde på risikostyringsområdet. I den fusionen havde de to pensionskasser således et identisk risikostyringsmiljø.

Pensionskasserne havde som led i arbejdet frem mod fusionen også ensrettet kapitalgrundlaget, så de to pensionskasser bidrog proportionalt til basiskapitalen i den fusionerede pensionskasse.

Pensionskassens risikostyringsmiljø

Bestyrelsen arbejder kontinuerligt på at sikre et stabilt og sikkert risikostyringsmiljø, hvor rollerne er klart fordelt og følger faste procedurer, og hvor bestyrelsen udstikker de overordnede retningslinjer for risikostyringsmiljøet.

Risikofunktionen i pensionskassens administration udgøres af risikokomiteén, der har pensionskassens ansvarlige for risikostyringsfunktionen som formand og pensionskassens direktør, finansdirektør, investeringsdirektør og ansvarshavende aktuar som faste medlemmer. Risikokomiteén mødes jævnligt og drøfter alle relevante beslutninger og udviklinger i pensionskassens risikobillede. Bredden af risikokomiteéns medlemmer har til formål at sikre, at risici kan analyseres fra alle relevante perspektiver, og at alle væsentlige beslutningstager i pensionskassen bliver hørt i risikorelaterede spørgsmål.

Risikostyringsmiljøet understøttes af administrations IT-systemer. Pensionskassen benytter egenudviklet software til at beregne pensionskassens

solvenskapitalkrav og benytter en kombination af ekstern og egenudviklet software til at kvantificere og rapportere risici på investeringsporteføljen. Pensionskassens IT-systemer til risikostyring er under løbende udvikling for at sikre den bedst mulige forvaltning af medlemmernes pensionsopsparinger.

Ekstern risikorapportering

Pensionskassens risikostyring er beskrevet i rapporten om solvens og finansiell situation (SFCR-rapporten). Rapporten er en del af kravene under Solvens II-regelsættet og indeholder en udførlig gennemgang af pensionskassens solvensmæssige og finansielle forhold, herunder belysning af risikokategorier, risikoeksponering samt risikokonzentration og -reduktion. Herudover er der i rapporten angivet udførlige oplysninger om pensionskassens følsomhed for væsentlige risici, kapitalforvaltning, pensionskassens kapitalgrundlag samt pensionskassens solvenskrav. Rapporten er tilgængelig på pplus.dk og offentliggøres på samme tidspunkt som årsrapporten.

Bestyrelsen kortlægger årligt pensionskassens samlede risikobillede og udarbejder på den baggrund en risikovurdering, der danner grundlag for udmøntningen af bestyrelsens politikker og retningslinjer, hvor bestyrelsen fastlægger de overordnede rammer for risikostyring og risikovillighed for hvert område i pensionskassen. Pensionskassens daglige ledelse har til opgave at varetage den løbende overvågning, styring samt rapportering til bestyrelsen.

Pensionskassens risici

Pensionskassen er eksponeret for en række risici, og det er en fast, årlig opgave for bestyrelsen at kortlægge, analysere og vurdere disse risici. Det er

denne opgave, der blandt andet resulterer i en egen vurdering af risiko og solvens (ORSA). Denne vurdering indsendes til Finanstilsynet.

De risici, pensionskassen er eksponeret for, kan opdeles i fem hovedkategorier: markedsrisici, modpartsrisici, livsforsikringsrisici, operationelle risici og øvrige risici.

Risikokilder, som indgår i opgørelsen af bestyrelsens vurdering af risiko og solvens

Markedsrisici er risikoen for, at aktiverne og passivernes værdi ændres som følge af bevægelser på de finansielle markeder, det være sig på både kapital-, rente-, valuta- og kreditmarkeder. Markedsværdiopgørelsen af pensionskassens hensættelser er følsomme over for bevægelser på de danske og europæiske rentemarkeder.

Modpartsrisici er risikoen for, at pensionskassens modparter på især finansielle instrumenter misligholder deres forpligtelser, fx som følge af konkurs. Pensionskassen afdækker denne risiko ved at forlange sikkerhedsstillelse for store udestående fordringer.

Livsforsikringsrisici er risikoen for, at pensionskassens estimater for levetid og invaliditet undervurderer den fremtidige udvikling i medlemmernes levetid og invaliderisiko. I det individuelle solvensbehov skal pensionskassen hensætte kapital til at imødegå en eventuel fremtidig forøgelse af levetider og invaliditetsmønster. Der findes p.t. ikke noget effektivt marked til at afdække denne risiko.

Operationelle risici er bl.a. risikoen for, at menneskelige og tekniske fejl kan opstå i pensionskassens processer. Pensionskassen søger at minimere denne risiko ved at have effektive systemer og forretnings- og arbejdsgange.

Øvrige risici er alle andre risici, som typisk er svære at kvantificere med et kapitalkrav. Det kunne for eksempel være risici, der opstår ved ændret politisk klima, ændringer i skattesystemet, omdømmetab, cyberkriminalitet eller overenskomstaftaler. Pensionskassen er i denne tid særligt opmærksom på risici fra cyberkriminalitet og har bl.a. kortlagt og undersøgt disse risici i forbindelse med dens kortlægning af IT-risici.

Pensionskassen kortlægger og kvantificerer løbende de risici, som den er eksponeret for, og mitigerer disse risici i det omfang, som det er formålstjenligt. Bestyrelsens samlede vurdering er, at pensionskassen har tilstrækkelig kapital til at dække de risici, som pensionskassen er eksponeret for.

Pensionskassens risikoappetit

Visse af de risici, som pensionskassen er eksponeret for, er risici, som pensionskassen frivilligt påtager sig med det formål at understøtte sine langsigtede mål og strategier.

Et eksempel: For at opnå høje konkurrencedygtige afkast er pensionskassen nødt til at påtage sig finansielle risici – fx risiko for kursfald på kapitalmarkederne, ændringer i renteniveauet, fald i kreditkvaliteten på obligationer og lignende. Uden at påtage sig risici kan pensionskassen ikke forvalte medlemmernes pensionsopsparinger tilfredsstillende, men risikostyringen skal sikre, at pensionskassen kun løber de risici, som bestyrelsen ønsker, og inden for de rammer, som bestyrelsen har udstukket.

Pensionskassens risikoappetit er udmøntet i de af bestyrelsen fastlagte grænser for hver risikokilde. I forhold til eksemplet ovenfor har bestyrelsen fastlagt grænser for, hvor meget aktie-, rente-, og kreditrisiko den enkelte risikoprofil kan påtage sig.

Bestyrelsen gennemgår mindst én gang om året alle grænser i politikkerne og retningslinjerne.

Ny model for opgørelse af hensættelser

Finanstilsynet har i 2018 udstedt en ny vejledning om opgørelse af de forsikringsmæssige hensættelser for danske liv- og pensionselskaber, når selskaberne skal beregne kapitalkravet under Solvens II-reguleringen. Det er forventningen, at den nye vejledning vil medføre en langt større kompleksitet i opgørelsen af hensættelserne end de hidtidige anvendte metoder i branchen, og det sætter derfor høje krav til den software, som skal anvendes.

Pensionskassen forventer ikke for nærværende store ændringer til den samlede værdi af hensættelserne.

Solvenskapitalkravet følges løbende

Bestyrelsen har valgt at benytte standardmodellen under Solvens II til opgørelsen af solvenskapitalkravet i pensionskassen. Bestyrelsen forholder sig løbende til metoderne bag standardmodellen og foretager en vurdering af dens anvendelighed for pensionskassen. Denne vurdering er en fast del af bestyrelsens årlige egen vurdering af risiko og solvens, og resultatet af dette års vurdering er, at standardmodellen fortsat er anvendelig for pensionskassen.

Kapitalkravet opgøres ved kvantificering af de forskellige risikotyper, der er fastsat i Solvens II-standardmodellen. Overordnet set kategoriseres de forskellige risici i forsikringsrisici, markedsrisici, modpartsrisici og operationelle risici. Nedenstående tabel viser pensionskassens solvenskapitalkrav opdelt på risikomoduler. pr. 31.12.2019.

Pensionskassens solvenskapitalkrav opdelt på risikomoduler

DKK mio.

Markedsrisiko	2.170
Modpartsrisiko	27
Livsforsikringsrisiko	394
Diversifikation	-283
Basis solvenskapitalkrav	2.308
Operational risiko	532
Solvenskapitalkrav	2.840

Medlemmernes risiko

Bestyrelsen har valgt ikke at benytte de forsigtigt fastsatte betingede grundlagspensioner til at styre strategien for investeringsporteføljerne, fordi de udbetalte pensioner udgør medlemmers økonomiske grundlag og ikke grundlagspensionerne.

Grundlagspensionerne er væsentligt lavere end de pensioner, som pensionskassen forventer at kunne udbetale, når medlemmerne går på pension. Den samlede pension består, udover grundlagspensionerne, også af tillægspensionerne.

For ældre medlemmer af pensionskassen kan udbetalingsprofilen for pensionerne være faldende over tid.

Pensionskassen tilpasser løbende tillægspensionerne under hensyntagen til udviklingen i forventningerne til fremtidigt afkast, levetider og invaliditet. Det betyder, at tillægspensionerne kan ændre sig fra det ene år til det næste.

Tillægspensionerne er ikke garanterede, og der er derfor risiko for, at de vil falde, hvis udviklingen på de finansielle markeder er ugunstig, eller som det har været tilfældet i de seneste mange år, at medlemmerne af pensionskassen lever længere og længere. Bestyrelsen har derfor besluttet, at et centralt element i risikostyringen skal være styring af risikoen på medlemmernes tillægspensioner.

Rapportering og overvågning af risici

Rapportering og overvågning af risici er to essentielle opgaver, som pensionskassens administration udfører for at understøtte bestyrelsens arbejde. Bestyrelsen modtager med fast frekvens rapportering om pensionskassens væsentligste risici, og denne rapportering danner grundlaget for bestyrelsens løbende overvågning af og kontrol med pensionskassen.

Den daglige risikostyring af pensionskassen varetages af pensionskassens administration med udgangspunkt i de retningslinjer, som bestyrelsen har vedtaget. Der foretages dagligt opgørelse af årets afkast, pensionskassens aktiver og passiver samt pensionskassens risici. Der foretages rapportering til alle væsentlige risikotagere samt ledelsen i pensionskassen.

Følsomhedsanalyser

Pensionskassen udarbejder følsomhedsanalyser for væsentlige risici. Følsomhedsanalyserne regnes som omvendte stresstests, hvor de enkelte risikokategorier vurderes i forhold til en solvensdækning på henholdsvis 125 pct. og 100 pct. Analyserne an-

giver, hvor stort et stress der skal til, før solvensdækningen falder til hhv. 125 pct. og 100 pct. Her angiver solvensdækningen størrelsen af basiskapitalen i forhold til det individuelle solvensbehov. En solvensdækning på 100 pct. svarer til, at pensionskassens basiskapital kun lige matcher solvensbehovet.

Resultatet af risikofølsomhederne indberettes til Finanstilsynet og kan ses af nedenstående tabel. Tallene i de to søjler i tabellen angiver, hvor store tab, fald etc., der er påkrævet for, at pensionskassens solvensdækning falder til 125 pct. hhv. 100 pct. Renterisici stødes maksimalt 2 pct. nedad. 'Ikke muligt' angiver, at solvensgraden ikke kan falde til de pågældende niveauer for de mulige tab, fald etc.

Pensionskassens følsomhedsanalyser

Pr. 31.12.2019	Solvensdækning 125 %	Solvensdækning 100%
Renterisici	Ikke muligt	Ikke muligt
Aktierisici	Tab på 62 %	Tab på 72 %
Ejendomsrisici	Ikke muligt	Ikke muligt
Kreditrisici (danske high grade)	Tab på 57 %	Tab på 69 %
Kreditrisici (øvrige high grade)	Ikke muligt	Ikke muligt
Kreditrisici (øvrige)	Tab på 63 %	Tab på 76 %
Valutaspændrisici	Ikke muligt	Ikke muligt
Modpartsrisici	Ikke muligt	Ikke muligt
Levetidsrisici	Fald i dødelighed på 76 %	Fald i dødelighed på 81 %
Livsforsikringsoptionsrisici	Ikke muligt	Ikke muligt

Pensionskassens kapitalkrav

Den fusionerede pensionskasses kapitalkrav er pr. 31. december 2019 opgjort til 2.840 mio. kr. Dette svarer til en solvensgrad på 283 pct., hvilket betyder, at pensionskassens basiskapital er næsten 3 gange så stor som det lovgivningsmæssige krav (kapitalkravet). Dette finder bestyrelsen betryggende.

Den fusionerede pensionskasses kapitalkrav er i det sidste halvår af 2019 steget med 78 mio. kr. som følge af et styrket aktiemarked, der giver anledning til øget aktierisiko. Det er basiskapitalens aktiver, der bidrager til det øgede kapitalkrav.

Nedenstående tabel viser udviklingen i kapitalkrav og solvensdækning for P+.

Udviklingen i kapitalkrav og solvensdækning

DKK mio.	2016	2017	2018	2019
JØP				
Kapitalkrav (mDKK)	2.842	2.786	2.602	
Solvensdækning (%)	320	320	336	
DIP				
Kapitalkrav (mDKK)	2.635	2.868	1.196	
Solvensdækning (%)	282	281	220	
P+				
Kapitalkrav (mDKK)				2.840
Solvensdækning (%)				283

Solvensdækningen er vist for de seneste 4 år, hvor en sammenligning er relevant, da principperne for opgørelsen af solvensdækningen blev tilpasset i forbindelse med implementering af ny regnskabsbekendtgørelse med virkning fra den 1. januar 2016.

Solvensdækningen har til formål at belyse pensionskassens kapitalstyrke i forhold til at modstå tab som følge af en ugunstig udvikling på de finansielle markeder.

Regnskab 2019

Fusionen mellem Danske civil- og akademiingeniørers Pensionskasse og Juristernes og Økonomernes Pensionskasse er gennemført pr. 1. januar 2019. Pensionskasserne har anvendt sammenlægningsmetoden ved fusionen og foretaget tilpasning af sammenligningstallene i resultatopgørelse, balance og noter, som om pensionskasserne altid havde været sammenlagt.

Årets resultat

Pensionskassens resultat i 2019 før skat blev 78,4 mio. kr. i 2019 mod et underskud på 304,7 mio. kr. i 2018. Efter skat udgjorde resultatet 53,1 mio. kr. mod et underskud på 278,8 mio. kr. i 2018. Årets resultat foreslås overført til egenkapitalen, der pr. 31. december 2019 udgjorde 1.643 mio. kr.

De samlede indtægter udgjorde 18,2 mia. kr. for 2019. Indtægterne er sammensat af et investeringsafkast på 13,2 mia. kr. samt medlemsbidrag på 5 mia. kr. Medlemsbidraget steg med 9,1 pct. i forhold til 2018.

De pensionsmæssige hensættelser blev i 2019 forøget med 12,4 mio. kr. til i alt at udgøre 121,6 mia. kr.

I 2019 var udbetalingen af pensionsydelse 4.039 mio. kr., hvilket er en stigning i forhold til 2018 på 10 pct.

Antallet af medlemmer på pension steg til 10.590, hvilket er en stigning på 543 medlemmer i forhold til 2018.

Afkast af investeringer

Pensionskassens investeringsafkast efter administrationsomkostninger ved investeringsvirksomhed udgjorde 13,2 mia. kr. før skat (-1,7 mia. kr. i 2018) og 11,4 mia. kr. efter skat (-1,4 mia. kr. i 2018). Der henvises til afsnittet om investeringer for yderligere information om investeringsafkastet.

Pensionsafkastskat

Årets pensionsafkastskat (PAL) er fordelt med individuel PAL på -2.547 mio. kr. og 768 mio. kr. i regulering af udskudt PAL-aktiv. I alt udgør den udgiftsførte pensionsafkastskat 1.784 mio. kr.

Individuel PAL betales af forrentning tilskrevet medlemmernes depoter og kan fratrækkes i opgørelsen af pensionskassens institut-PAL.

Omkostninger

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostningerne er steget til 66,5 mio. kr. i 2019 fra 53,4 mio. kr. i 2018, svarende til 674 kr. pr. medlem. Omkostningerne har i 2019 været stigende som følge af engangsudgifter afholdt i forbindelse med fusionen, samt at pensionskassen har investeret i en opgradering af medlemssystemet, der skal fremtidssikre IT-kernesystemet. Pensionskassen forventer et fald i omkostningstallet i 2020.

Investeringsomkostninger

De direkte investeringsomkostninger var i 2019 på 121 mio. kr., hvilket er en stigning på 26 mio. kr. i forhold til 2018. Stigningen i de direkte investeringsomkostninger skyldes, at pensionskassen har styrket IT-systemer og den interne investeringsforvaltning.

Pensionskassens indirekte investeringsomkostninger, der er baseret på et skøn, udgør godt 565 mio. kr. Omkostningerne afholdes direkte i de underliggende fonde mv. og fremgår således ikke af årsregnskabet. Der henvises til opgørelsen af ÅOK og ÅOP på pplus.dk

Balancen

Sammensætningen af og udviklingen i balancen fremgår af femårsoversigten i note 1 i regnskabet. Samlet steg de pensionsmæssige hensættelser til 121.621 mio. kr. i 2019 fra 109.212 mio. kr. i 2018.

Pensionskassens aktiver udgøres hovedsageligt af investeringsaktiver. Ved udgangen af 2019 udgjorde pensionskassens investeringsaktiver 129.749 mio. kr., hvilket er en stigning på 13.379 mio. kr. i forhold til 2018.

I balancen for 2019 er der indregnet 2.007 mio. kr. i udskudt PAL-aktiv. Pensionsafkastskat omfatter individuel PAL og institut-PAL. Individuel PAL er skat af det beløb, der er tilskrevet det enkelte medlems depot i regnskabsåret. Institut-PAL er forskellen mellem individuel PAL og PAL-skat af årets samlede afkast. Indeholdt i PAL-aktivet er et PAL-skatteaktiv, der stammer fra fremrykkede skattebetalinger i forbindelse med udlodning af omtagningsbonus ved omtagningen i JØP samt udlodning af egenkapitalen i DIP inden fusionen. PAL-aktivet beregnes og afregnes individuelt og tilfalder de relevante medlemsgrupper. Se note 7 i regnskabet.

I forbindelse med fusionen besluttede bestyrelserne i DIP og JØP, at de to medlemsbestande skulle have samme forholdsmæssige egenkapital og særlige bonushensættelser ved fusionen. Derfor er der pr. 1. januar 2019 udloddet 2.077 mio. kr. i

særlige bonushensættelser fra egenkapitalen hidrørende fra DIP og udloddet 3.443 mio. kr. fra MedlemsMidler til samme medlemmers depoter i JØP.

Den ansvarlige lånekapital udgør 6.420 mio. kr. i 2019 mod til 6.281 mio. kr. i 2018. Den ansvarlige lånekapital består af MedlemsMidler og Kollektive Særlige Bonushensættelser. MedlemsMidler og Kollektive Særlige Bonushensættelser er en del af pensionskassens basiskapital og er tilknyttet pensionsordningerne. Den ansvarlige lånekapital dækker på lige fod med egenkapitalen.

Egenkapitalen udgør 1.643 mio. kr. pr. 31. december 2019 mod 3.649 mio. kr. efter, at der pr. 1. januar 2019 blev udloddet 2.077 mio. kr. til Kollektive Særlige Bonushensættelser i forbindelse med fusionen. Bestyrelserne i DIP og JØP besluttede ved fusionens gennemførelse, at der skulle reserveres 300 mio. kr. fra JØP's andel af egenkapitalen og 150 mio. kr. fra DIP's andel af egenkapitalen til dækning af uforudsete tab i den fusionerede pensionskasse. Den samlede fusionsbuffer henstår uændret under egenkapitalen, idet der ikke i regnskabsåret 2019 er konstateret uforudsete tab.

Fusionsreguleringer

mio. kr	Egenkapital	Overskudskapital Særlige bonushensættelser		Pensions hensæt- telser
		Medlemsmidler	Kollektive	
Årsregnskab 2018				
JØP	1.050	7.651	-	69.218
DIP	2.600	-	-	34.500
Pr. 31. december 2018				
Udlodning DIP til særlige bonushensættelser	-2.077		2.100	-23
Udlodning JØP til medlemmernes depot	-	-3.470		3.470
Regnskabsmæssige værdier 1. januar 2019				
	1.573	4.181	2.100	107.165

Fusionsreguleringer

Reguleringer foretaget i pensionskassens kapitalforhold i forbindelse med fusionen fremgår af ovenstående oversigt.

Begivenheder efter 31. december 2019

Der har ikke været begivenheder efter statusdagen, som har væsentlig indflydelse på pensionskassens og koncernens økonomiske forhold pr. 31. december 2019.

Koncernregnskab

På pplus.dk kan du læse mere om selskaberne i koncernen. Pensionskassens dattervirksomheder er en del af investeringsaktiverne.

Historiske sammenligningstal

I årsrapporten er alle sammenligningstal tilpasset fusionen mellem DIP og JØP. Nedenstående tabel viser udviklingen i udvalgte hoved- og nøgletal i hhv. DIP og JØP for de seneste 5 år.

For yderligere information om den historiske udvikling i DIP og JØP henvises til pensionskassernes årsrapporter, der er tilgængelige på pplus.dk

Udviklingen i udvalgte hoved- og nøgletal

	2019 P+	2018 JØP DIP	2017 JØP DIP	2016 JØP DIP	2015 JØP DIP
Udvalgte hovedtal					
Medlemsbidrag	5.027	3.605 1.003	3.358 934	3.117 897	2.908 862
Pensionsydelse	-4.039	-2.221 -1.455	-1.968 -1.414	-1.769 -1.367	-1.674 -1.322
Investeringsafkast	13.256	-983 -709	6.395 3.453	4.325 2.325	2.431 1.747
Årets resultat	53	6 -268	26 647	7 427	-14 398
Pensionshensættelser	119.118	69.218 36.547	68.307 31.918	62.301 29.958	57.679 28.723
Overskudskapital	6.420	7.651 -	7.858 -	7.171 -	6.852 -
Egenkapital	1.643	1.051 2.600	1.061 8.073	957 7.425	905 6.999
Aktiver	135.154	80.434 41.183	78.791 40.888	72.272 38.490	67.516 36.535
Udvalgte nøgletal					
Afkast på gennemsnitsrente (N1)	11,4%	-1,3% -1,7%	9,1% 9,4%	6,6% 6,7%	3,9% 5,1%
Omkostninger pr. medlem, kr. (N5)	674	569 558	601 634	582 678	675 822
Forrentning af overskudskapital (N7)	10,6%	9,0% -	9,2% -	6,0% -	- -

Ledelseshverv for bestyrelse og direktion

Bestyrelsen

Formand

Anders Eldrup, cand.scient.pol.

Formand for bestyrelsen: LORC og Grøn energi.

Næstformand for bestyrelsen: Concito.

Medlem af bestyrelsen: Cevea og Norlys.

Næstformand

Peter Falkenham, civilingeniør

Adm. direktør SafeEXIT A/S

Formand for bestyrelsen: Forca A/S.

Medlem af bestyrelsen: IDA Forsikring.

ORDINÆRE MEDLEMMER

Tina Aggerholm, statsautoriseret revisor

Vice President Group Accounting Carlsberg A/S

Medlem af bestyrelsen: Carlsberg Ejendomme Holding A/S og Carlsberg Finans A/S.

Anders Ehlers, cand.jur.

Advokat

Søren Vang Fischer, Civilingeniør, ph.d.

Processupporter hos Novo Nordisk

Næstformand: IDA

Medlem af bestyrelsen: IDA Forsikring og LF Ventilation A/S.

Frida Frost, civilingeniør

COO for PowerLabDK, DTU

Formand for bestyrelsen: Experimentarium.

Peter Løchte Jørgensen, cand.scient.oecon., ph.d.

Professor Aarhus Universitet, ph.d.

Formand for bestyrelsen: AUFF Invest P/S, AUFF Invest Forum P/S, Parkkollegierne A/S.

Næstformand for bestyrelsen: Auriga Industries A/S, Aarhus Universitets Forskningsfond, AUFF.

Medlem af bestyrelsen: AUFF Holding P/S, Asset Advisor Fondsmæglerselskab A/S og Selected Investments.

Åse Kogsbøll, cand.jur.

Sekretariatschef senest i Unipension.

Helle Munk Ravnborg, cand.techn.soc., ph.d.

Seniorforsker ved Danske Institut for Internationale Studier

Medlem af bestyrelsen: Globalhagen Kitchen A/S og Mellemfolkeligt Samvirke.

Marianne Thyrring, cand.scient.pol.

Direktør DMI, Danmarks Meteorologiske Institut

Medlem af bestyrelsen: Djøf Forlag, Udbetaling Danmark.

Jens Otto Veile, cand.oecon.

Bankdirektør senest i Danske Bank, kvæstor ved Carlsberg Fondet

Formand for bestyrelsen: Kaj Andersen og Sønner A/S, Investeringselskabet af 1. november 2011 A/S, Andersen Motors Ejendomme A/S, Andersen Motors A/S, Suzuki Bilimport A/S, E-Parts A/S og A/S af 30.04.2016.

Medlem af bestyrelsen: Energi Danmark A/S og Karen Krieger Fonden.

Sara Gundelach Vergo, cand.techn.soc.

Formand for Djøf Offentlig

Medlem af bestyrelsen: Djøf.

Bestyrelsen i P+ har afholdt 2 møder i 2019, mens bestyrelsen i JØP har afholdt 7 fysiske møder og 4

skriftlige møder, og bestyrelsen i DIP har afholdt 8 fysiske møder og 4 skriftlige møder.

Revisionsudvalget

Bestyrelsen har nedsat et revisionsudvalg bestående af tre af bestyrelsens medlemmer med konstitueringen fra fusionen den 15. november 2019.

Revisionsudvalget skal overvåge pensionskassens regnskabsaflæggelse samt interne kontrol- og risikostyringssystemer.

Formand

Tina Aggerholm.

Ordinære medlemmer

Peter Falkenham og Peter Løchte Jørgensen.

Tina Aggerholm er uafhængig af pensionskassen og opfylder kravene om kvalifikationer inden for revision eller regnskabsvæsen.

Revisionsudvalget i P+ har afholdt 1 møde i 2019, mens revisionsudvalgene i DIP og JØP har afholdt hhv. 2 og 3 møder.

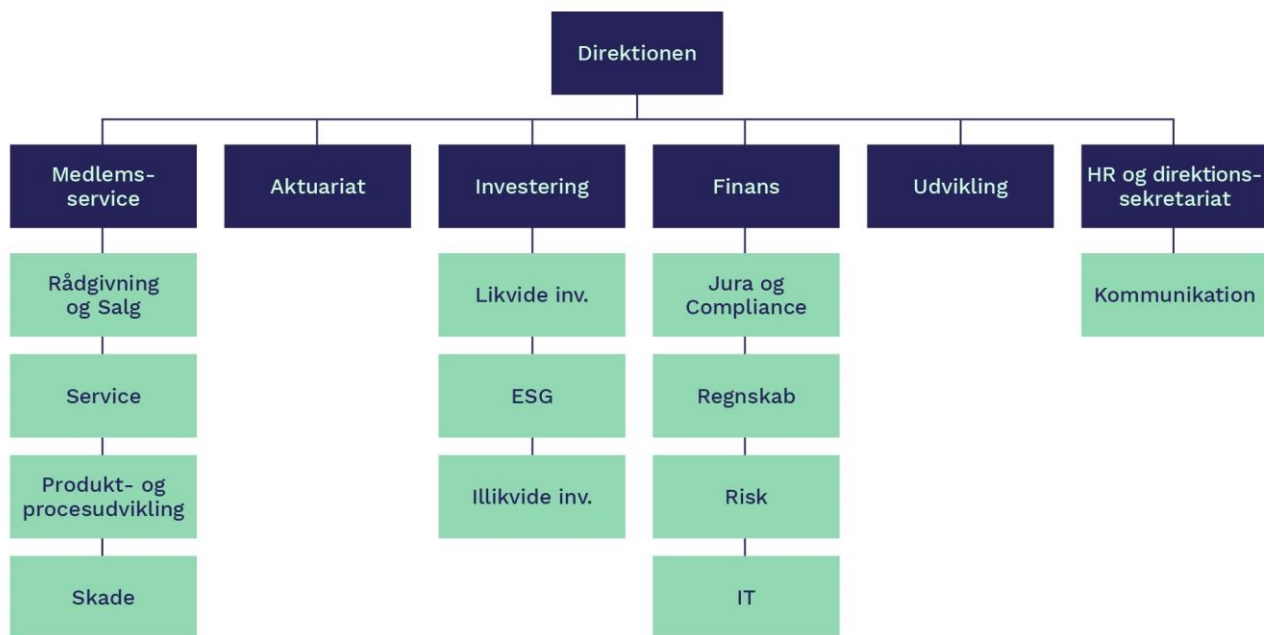
Direktionen

Adm. direktør Søren Kolbye Sørensen, cand.polit.

Direktør i IFI Holding A/S og formand for en række koncernforbundne datterselskaber.

Medlem af bestyrelsen: Irish Forestry Investments Limited.

Organisationsdiagram

Påtegninger

Ledelsespåtegning

Bestyrelse og direktion har dags dato aflagt og godkendt årsrapporten for 2019 for P+, Pensionskassen for Akademikere.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed samt pensionskassens vedtægt.

Årsregnskabet og koncernregnskabet giver et retvisende billede af pensionskassens og koncernens aktiver og passiver finansielle stilling samt resultat.

Ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen i pensionskassens og koncernens aktiviteter og økonomiske forhold samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som pensionskassen og koncernen kan påvirkes af.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Frederiksberg, den 12. marts 2020

Direktion

Søren Kolbye Sørensen
Adm. direktør

Bestyrelse

Anders Eldrup
Formand

Peter Falkenham
Næstformand

Tina Aggerholm

Anders Ehlers

Søren Vang Fischer

Frida Frost

Peter Løchte Jørgensen

Åse Kogsbøll

Helle Munk Ravnborg

Marianne Thyrring

Jens Otto Veile

Sara Vergo

Den uafhængige revisors påtegning

Til medlemmerne af P+, Pensionskassen for Akademikere

Konklusion

Vi har revideret koncernregnskabet og årsregnskabet for P+, Pensionskassen for Akademikere for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2019, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Koncernregnskabet og årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiel virksomhed.

Det er vores opfattelse, at koncernregnskabet og årsregnskabet giver et retvisende billede af koncernens og pensionskassens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2019 samt af resultatet af koncernens og pensionskassens aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2019 i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed.

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsprotokollat til revisionsudvalget og bestyrelsen.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af koncernregnskabet og årsregnskabet" (herefter benævnt "regnskaberne"). Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Uafhængighed

Vi er uafhængige af koncernen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav.

Efter vores bedste overbevisning er der ikke udført forbudte ikke-revisionsydelser som omhandlet i artikel 5, stk.1, i forordning (EU) nr. 537/2014.

Valg af revisor

Vi blev første gang valgt som revisor den 19. maj 1998 og er genvalgt årligt ved generalforsamlingsbeslutning i en samlet opgaveperiode på 22 år frem til og med regnskabsåret 2019. Vi blev genudpeget efter en udbudsprocedure på generalforsamlingen den 24. april 2017.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af regnskaberne for regnskabsåret 2019. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af regnskaberne som helhed og udformningen af vores konklusion herom. Vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold. For hvert af nedennævnte forhold er beskrivelsen af, hvordan forholdet blev behandlet ved vores revision, givet i denne sammenhæng.

Vi har opfyldt vores ansvar som beskrevet i afsnittet "Revisors ansvar for revisionen af regnskaberne", herunder i relation til nedennævnte centrale forhold ved revisionen. Vores revision har omfattet udformning og udførelse af revisions handlinger som reaktion på vores vurdering af risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskaberne. Resultatet af vores revisions handlinger, herunder

de revisionshandlinger vi har udført for at behandle nedennævnte forhold, danner grundlag for vores konklusion om regnskaberne som helhed.

Måling af hensættelser til pensions- og investeringsaftaler

Hensættelser til pensions- og investeringsaftaler udgør 121,6 mia. kr. pr. 31. december 2019 for koncernen og moderselskabet. Måling af hensættelser til pensions- og investeringsaftaler vurderes at være et centralt forhold ved revisionen, idet målingen involverer ledelsesmæssige skøn, der i væsentligt omfang påvirker den regnskabsmæssige værdi.

De væsentligste ledelsesmæssige skøn omfatter sandsynligheder for invaliditet, dødelighed og tilbagekøb.

Ledelsen har angivet oplysninger om hensættelser til pensions- og investeringsaftaler i note 20 og 21.

Vores revision af hensættelse til pensions- og investeringsaftaler

Baseret på vores risikovurdering har vi gennemgået den af ledelsen foretagne måling af hensættelser til pensions- og investeringsaftaler.

Vores revision har omfattet gennemgang af de metoder, forudsætninger og data som ledelsen har anvendt i forbindelse med opgørelsen af hensættelser til pensions- og investeringsaftaler.

Revisionshandlingerne, der er udført i samarbejde med vores eksperter med aktuarmæssige kvalifikationer, har omfattet;

- Test af nøglekontroller i de aktuarmæssige modeller, dataindsamling og –analyse samt processer for fastlæggelse af forudsætninger.
- Vurdering af de anvendte metoder ved at anvende vores branchekendskab og erfaring, med fokus på ændringer sammenlignet med sidste år.
- Vurdering af eventuelle væsentlige afvigelser i forudsætningerne i forhold til lov-

og rapporteringsmæssige krav og branchestandarder.

- Vurdering af forudsætninger om sandsynlighed for invaliditet, dødelighed og tilbagekøb, der er anvendt i opgørelsen, sammenholdt med historiske data og markedspraksis.
- Afstemning af hensættelser til forsikringsystemet og analyse af udviklingen, især i rente-, risiko- og omkostningsresultater.

Måling af unoterede investeringer

Unoterede investeringer udgør 22,9 mia. kr. pr. 31. december 2019 for koncernen og moderselskabet. Unoterede investeringer omfatter blandt andet ejendomsfonde, infrastruktur, investeringsejendomme, private equity og unoterede aktier.

Måling af unoterede investeringer til dagsværdi vurderes at være et centralt forhold ved revisionen, idet målingen er påvirket af ledelsesmæssige skøn, ligesom ændringer i forudsætninger og de anvendte metoder kan have væsentlig indvirkning på målingen af unoterede investeringer.

De væsentligste ledelsesmæssige skøn omfatter fastsættelse af markedsværdi på illikvide aktiver, fastsættelse af afkastkrav samt vurdering af fremtidige pengestrømme. Endvidere omfatter de ledelsesmæssige skøn vurdering af indikationer på værdiforringelse.

Unoterede investeringer ejes delvist via datterselskaber og associerede virksomheder. Værdien i moderselskabet er derfor afspejlet i regnskabsposterne "Kapitalandele i tilknyttede virksomheder" og "Kapitalandele i associerede virksomheder".

Ledelsen har angivet oplysninger om unoterede investeringer i note 18.

Vores revision af unoterede investeringer

Baseret på vores risikovurdering har vi gennemgået den af ledelsen foretagne måling af unoterede investeringer.

Vores revision har omfattet en vurdering af de anvendte metoder og fastlagte forudsætninger.

Revisionshandlingerne har omfattet;

- Test af nøglekontroller for måling af uoterede investeringer, herunder processer for fastlæggelse af forudsætninger, ledelsesgodkendelse og eventuelle ledelsesmæssige ændringer af skøn og kontrolleres effektivitet.
- Vurdering af de anvendte metoder ved at anvende vores branchekendskab og erfaring, med fokus på bl.a. ændringer i forhold til sidste år
- Vurdering af de væsentligste forudsætninger for fremtidige pengestrømme samt fastlagte afkastkrav, herunder vurdering af investeringsejendommenes driftsafkast og individuelle afkastkrav benyttet i værdiansættelsen, sammenholdt med historiske data, mæglervurderinger og markedspraksis
- Afstemning af værdier til modtagne rapporter fra forvaltere af de uoterede investeringer

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om regnskaberne omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af regnskaberne er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med regnskaberne eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiel virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med regnskaberne og er udarbejdet i overensstemmelse med krav i lov om finansiel virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Ledelsens ansvar for regnskaberne

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et koncernregnskab og et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde regnskaberne uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af regnskaberne er ledelsen ansvarlig for at vurdere koncernens og pensionskassens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde regnskaberne på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere koncernen eller pensionskassens, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af regnskaberne

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskaberne som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdekke væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugere træffer på grundlag af regnskaberne.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- ▶ Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskaberne, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- ▶ Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af koncernens og pensionskassens interne kontrol.
- ▶ Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- ▶ Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af regnskaberne på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om koncernens og pensionskassens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i regnskaberne eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusion er baseret på det revisionsbevis, der er opnået

frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at koncernen og pensionskassen ikke længere kan fortsætte driften.

- ▶ Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af regnskaberne, herunder noteoplysningerne, samt om regnskaberne afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.
- ▶ Opnår vi tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for de finansielle oplysninger for virksomhederne eller forretningsaktiviteterne i koncernen til brug for at udtrykke en konklusion om koncernregnskabet. Vi er ansvarlige for at lede, føre tilsyn med og udføre koncernrevisionen. Vi er eneansvarlige for vores revisionskonklusion.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi afgiver også en udtalelse til den øverste ledelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed og oplyser den om alle relationer og andre forhold, der med rimelighed kan tænkes at påvirke vores uafhængighed og, hvor dette er relevant, tilhørende sikkerhedsforanstaltninger.

Med udgangspunkt i de forhold, der er kommunikeret til den øverste ledelse, fastslår vi, hvilke forhold der var mest betydelige ved revisionen af regnskaberne for den aktuelle periode og dermed er centrale forhold ved revisionen. Vi beskriver disse forhold i vores revisionspåtegning, medmindre lov eller øvrig regulering udelukker, at forholdet offentliggøres, eller i de yderst sjældne tilfælde, hvor vi fastslår, at forholdet ikke skal kommunikeres i vores revisionspåtegning, fordi de negative konsekvenser heraf med rimelighed ville

kunne forventes at veje tungere end de fordele,
den offentlige interesse har af sådan kommunika-
tion.

Frederiksberg, den 12. marts 2020
Ernst & Young
Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Ole Karstensen
statsaut. revisor
mne16615

Lars Rhod Søndergaard
statsaut. revisor
mne28632

Årsregnskab 2019

Resultatopgørelse og totalindkomstopgørelse

RESULTATOPGØRELSE OG TOTALINDKOMSTOPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JANUAR - 31. DECEMBER

(1.000 kr.)	Note	Koncern		Pensionskassen	
		2019	2018	2019	2018
Medlemsbidrag for egen regning	3	5.027.079	4.607.306	5.027.079	4.607.306
Indtægter fra tilknyttede virksomheder		-	-	4.952.266	-287.939
Indtægter fra associerede virksomheder		6.258.785	-582.360	6.258.785	-582.360
Indtægter af investeringsejendomme		186.440	127.556	28.122	72.984
Renteindtægter og udbytter mv.	4	1.764.206	1.560.785	999.983	971.156
Kursreguleringer	5	5.271.968	-2.501.356	1.110.164	-1.771.213
Renteudgifter mv.		-7.611	-14.150	-1.032	-322
Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	6	-218.158	-188.563	-121.203	-94.820
Investeringsafkast i alt		13.255.630	-1.598.088	13.227.085	-1.692.514
Pensionsafkastskat	7	-1.783.699	303.006	-1.783.699	303.006
Investeringsafkast efter pensionsafkastskat		11.471.931	-1.295.082	11.443.386	-1.389.508
Udbetalte pensionsydelse	8	-4.039.514	-3.676.661	-4.039.514	-3.676.661
Modtaget genforsikringsdækning		400	510	400	510
Pensionsydelse for egen regning i alt		-4.039.114	-3.676.151	-4.039.114	-3.676.151
Ændring i pensionshensættelse	20	-11.952.706	-27.141	-11.952.706	-27.141
Ændring i genforsikringsandel		-1.173	-235	-1.173	-235
Ændring i pensionshensættelse for egen regning i alt		-11.953.879	-27.376	-11.953.879	-27.376
Ændring i hensættelse for markedsrenteprodukter	9	-218.680	52.996	-218.680	52.996
Ændring i overskudskapital	19	-139.105	207.312	-139.105	207.312
Pensionsmæssige driftsomkostninger	6	-66.548	-53.356	-66.548	-53.356
Overført investeringsafkast		-140.937	136.200	-140.937	136.200
PENSIONSTEKNISK RESULTAT		-59.253	-48.151	-87.798	-142.577
Egenkapitalens investeringsafkast		166.215	-162.158	166.215	-162.158
RESULTAT FØR SKAT		106.962	-210.309	78.417	-304.735
Pensionsafkastskat for egenkapitalen		-25.279	25.958	-25.279	25.958
KONCERNRESULTAT		81.683	-184.351	53.138	-278.777
Minoritetsinteressers andel af resultat		-28.545	-94.426	-	-
PENSIONSKASSENS ANDEL AF RESULTAT		53.138	-278.777	53.138	-278.777
Anden totalindkomst		0	0	0	0
ÅRETS TOTALINDKOMST		53.138	-278.777	53.138	-278.777

Balance

AKTIVER

(1.000 kr.)	Note	Koncern		Pensionskassen	
		2019	2018	2019	2018
Software	10	18.472	17.758	18.472	17.758
IMMATERIELLE AKTIVER		18.472	17.758	18.472	17.758
Driftsmidler	11	661	255	661	255
MATERIELLE AKTIVER		661	255	661	255
Investeringsejendomme	12	10.206.812	10.183.785	1.801.770	2.506.619
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	13	-	-	30.336.567	25.764.773
Udlån til tilknyttede virksomheder		-	-	588.804	813.707
Kapitalandele i associerede virksomheder	14	34.946.448	30.117.449	34.946.448	30.117.449
Udlån til associerede virksomheder		316.541	316.836	316.541	316.836
Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder i alt		35.262.989	30.434.285	66.188.360	57.012.765
Kapitalandele		30.287.394	28.326.467	11.756.597	9.818.955
Investeringsforeningsandele		15.103.323	10.413.909	15.091.483	10.413.909
Obligationer		35.236.844	33.864.800	30.764.054	33.265.066
Indlån i kreditinstitutter		592.468	1.073.484	135.773	483.053
Sikrede udlån	15	3.122.857	3.064.390	3.122.857	3.064.390
Øvrige investeringsaktiver og derivater	15	898.016	13.534	888.092	0
Andre finansielle investeringsaktiver i alt		85.240.902	76.756.584	61.758.856	57.045.373
INVESTERINGSAKTIVER I ALT		130.710.703	117.374.654	129.748.986	116.564.757
Investeringsaktiver tilknyttet markedrenteprodukter	16	2.502.843	2.047.237	2.502.843	2.047.237
Genforsikringsandele af pensionshensættelser		1.169	2.342	1.169	2.342
Tilgodehavender hos medlemmer		173.615	156.779	173.615	156.779
Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder		-	-	-	5.814
Andre tilgodehavender	17	560.781	209.105	319.302	4.459
TILGODEHAVENDER I ALT		734.396	365.884	492.917	167.052
PAL-aktiv	7	2.000.956	2.846.344	2.000.956	2.846.344
Øvrige aktiver		0	93.828	0	93.828
ANDRE AKTIVER I ALT		2.000.956	2.940.172	2.000.956	2.940.172
Tilgodehavende renter		196.168	268.454	196.168	268.454
Andre periodeafgrænsningsposter		191.840	179.332	191.839	179.333
PERIODEAFGRÆNSNINGSPOSTER I ALT		388.008	447.786	388.007	447.787
AKTIVER I ALT		136.357.208	123.196.088	135.154.011	122.187.360

Balance

PASSIVER

(1.000 kr.)	Note	Koncern		Pensionskassen	
		2019	2018	2019	2018
Grundkapital		770.000	770.000	770.000	770.000
Overført overskud		873.380	2.880.342	873.380	2.880.342
PENSIONS KASSENS ANDEL AF EGENKAPITAL		1.643.380	3.650.342	1.643.380	3.650.342
Minoritetsinteresser		781.335	752.790	-	-
EGENKAPITAL I ALT		2.424.715	4.403.132	1.643.380	3.650.342
Overskudskapital (MedlemsMidler)	19	4.221.911	7.650.681	4.221.911	7.650.681
Overskudskapital (Kollektive særlige bonushensættelser)	19	2.198.336	0	2.198.336	0
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL I ALT		6.420.247	7.650.681	6.420.247	7.650.681
Pensionshensættelser, gennemsnitsrenteprodukter	20	119.117.949	103.718.514	119.117.949	103.718.514
Pensionshensættelser, markedsrenteprodukter	21	2.502.843	2.047.237	2.502.843	2.047.237
HENSÆTTELSE TIL PENSIONS- OG INVESTERINGSKONTRAKTER I ALT		121.620.792	105.765.751	121.620.792	105.765.751
Gæld til kreditinstitutter	22	941.724	0	921.536	0
Investerings ejendomme, gæld		34.551	28.110	34.551	28.110
Skyldig pensionsafkastskat	7	2.564.218	2.048.903	2.564.218	2.048.903
Øvrige investeringsaktiver og derivater	15	737.125	849.960	737.125	849.960
Anden gæld	23	1.613.836	2.449.551	1.212.162	2.193.613
GÆLD I ALT		5.891.454	5.376.524	5.469.592	5.120.586
PASSIVER I ALT		136.357.208	123.196.088	135.154.011	122.187.360

Øvrige noter:

Femårsoversigt	1
Nøgletal	2
Opdeling af Pensionskassen aktiver efter dagsværdihierarkiprincippet	18
Eventualforpligtelser og sikkerhedsstillelser	24
Basiskapital	25
Årets realiserede resultat	26
Udlæg fra basiskapitalen	27
Transaktioner med nærtstående parter	28
Specifikation af aktiver og deres afkast til markedsværdi	29
Risikoplysninger	30
Anvendt regnskabspraksis	31

Egenkapitalopgørelse

EGENKAPITALOPGØRELSE

(1.000 kr.)	Note	Koncern		Pensionskassen	
		2019	2018	2019	2018
Grundkapital					
Saldo pr. 1.1.		770.000	770.000	770.000	770.000
Henlagt		0	0	0	0
Grundkapital		770.000	770.000	770.000	770.000
Overført overskud					
Saldo pr. 1.1.		2.880.342	8.354.921	2.880.342	8.354.921
Årets totalindkomst		53.138	-278.777	53.138	-278.777
Pensionisttillæg *		-1.049	-2.409	-1.049	-2.409
Overført fra den sociale fond		0	8.231	0	8.231
Regulering ifm. fusion		-2.077.189	0	-2.077.189	0
Udlodning egenkapital		0	-5.290.290	0	-5.290.290
Resultat Forenede Gruppeliv **		18.138	88.666	18.138	88.666
Overført overskud		873.380	2.880.342	873.380	2.880.342
Egenkapital i alt		1.643.380	3.650.342	1.643.380	3.650.342
En del af egenkapitalen er reserveret til fusionsbuffer Der har ikke været konstateret tab pr. 31/12 2019		450.000	0	450.000	0
Minoritetsinteresser					
Saldo pr. 1.1.		752.790	658.364	-	-
Andel af årets resultat		28.545	94.426	-	-
Minoritetsinteresser		781.335	752.790	-	-
Egenkapital i alt		2.424.715	4.403.132	-	-

Indregning af minoritetsinteresser skyldes, at ejerandelen af de underliggende ejendomme i datterselskaberne Carl Re Holding P/S og Ottilia Re Holding P/S udgør 51,0 pct. Regulering ved tilgang skyldes, at ejerandelen af de underliggende ejendomsselskaber har oversteget 50 pct. ifm. fusionen mellem DIP og JØP pr. 1. januar 2019.

* Bestyrelsen har besluttet, at pensionisttillæg i Afdeling 1 udbetales sidste gang for 1. halvår 2019. Dette gælder for alle, der modtager pension, herunder ægtefælle, samlever og børn. Tillægget for 1. halvår 2019 blev udbetalt sammen med pensionen for januar 2019.

**Skaderegnskabet for Forenede Gruppeliv udgør et overskud på 18 mio. kr.

Der henvises til note 27 for oplysning om udlæg fra basiskapitalen.

Noter

(1.000 kr.)	2019	2018	2017	2016	2015*
1. Femårsoversigt					
KONCERNEN					
Medlemsbidrag	5.027	4.607	4.293	4.014	3.769
Investeringsafkast	13.227	-1.693	9.848	6.650	4.328
Pensionsydelse	-4.039	-3.676	-3.381	-3.136	-2.997
Pensionsmæssige driftsomkostninger	-67	-53	-55	-52	-59
Pensionsteknisk resultat	-59	-48	85	36	244
Pensionskassens andel af resultat	53	-279	752	481	379
Årets totalindkomst	53	-279	752	481	379
Pensionshensættelser	121.621	103.719	100.225	92.259	86.402
Ansvarlig lånekapital	6.420	7.651	7.858	7.171	6.852
Egenkapital	2.425	4.403	9.133	8.383	7.905
Aktiver	136.357	123.196	119.801	110.891	105.879
PENSIONS KASSEN					
Medlemsbidrag	5.027	4.607	4.293	4.014	3.769
Investeringsafkast	13.256	-1.693	9.848	6.650	4.178
Pensionsydelse	-4.039	-3.676	-3.381	-3.136	-2.997
Pensionsmæssige driftsomkostninger	-67	-53	-55	-52	-59
Pensionsteknisk resultat	-88	-143	85	36	94
Pensionskassens andel af resultat	53	-279	752	481	379
Årets totalindkomst	53	-279	752	481	379
Pensionshensættelser	119.118	103.719	100.225	92.259	86.402
Ansvarlig lånekapital	6.420	7.651	7.858	7.171	6.852
Egenkapital	1.643	3.650	9.133	8.383	7.905
Aktiver	135.154	122.187	119.679	110.761	104.051
* Hovedtal for 2015 er ikke tilpasset i forbindelse med implementering af ny regnskabsbekendtgørelse med virkning fra 1. januar 2016.					
Sammenligningstal er tilpasset som følge af fusionen mellem DIP og JØP, der er gennemført ved anvendelse af sammenligningsmetoden.					
For historiske sammenligningstal i hhv. DIP og JØP henvises til afsnittet herom i årets ledelsesberetning.					

Noter

PENSIONS KASSEN	2019	2018	2017	2016	2015
2. Nøgletal					
Afkastnøgletal					
Afkast på gennemsnitsrenteprodukter (N1)*	11,4%	-1,4%	9,2%	6,6%	4,3%
Afkast på markedsrenteprodukter (N2)	12,4%	-3,1%	9,5%	6,9%	6,5%
Risiko på markedsrenteprodukter (N3)	3,1%	3,8%	3,8%	3,8%	-
Omkostningsnøgletal					
Omkostningsprocent af hensættelser (N4)*	0,06%	0,05%	0,06%	0,06%	0,07%
Omkostninger pr. medlem, kr. (N5)	674	566	611	611	720
Forrentningsnøgletal					
Egenkapitalforrentning efter skat (N6)	3,3%	-4,4%	8,6%	5,9%	4,9%
Forrentning af overskudskapital (N7)*	10,6%	-1,6%	9,2%	6,0%	-

* Nøgletal for 2015 er ikke tilpasset i forbindelse med implementering af ny regnskabsbekendtgørelse med virkning fra 1. januar 2016.

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
3. Medlemsbidrag				
Ordinære bidrag	4.931.216	4.598.780	4.931.216	4.598.780
Indskud	793.316	618.472	793.316	618.472
Overført til markedsrenteprodukter	-309.041	-247.911	-309.041	-247.911
	5.415.491	4.969.341	5.415.491	4.969.341
Arbejdsmarkedsbidrag	-388.412	-362.035	-388.412	-362.035
I alt	5.027.079	4.607.306	5.027.079	4.607.306
Bidrag, ordninger tegnet som led i ansættelsesforhold	5.110.929	4.699.050	5.110.929	4.699.050
Bidrag, individuelt tegnede ordninger	304.562	270.291	304.562	270.291
I alt	5.415.491	4.969.341	5.415.491	4.969.341
Bidrag fordelt efter medlemmernes bopæl:				
Danmark	5.322.650	4.904.967	5.322.650	4.904.967
Andre EU-lande	57.025	41.733	57.025	41.733
Øvrige lande	35.816	22.641	35.816	22.641
I alt	5.415.491	4.969.341	5.415.491	4.969.341
Antal ordninger, tegnet som led i ansættelsesforhold	94.356	90.149	94.356	90.149
Antal ordninger, individuelt tegnede ordninger	5.293	5.036	5.293	5.036
I alt	99.649	95.185	99.649	95.185
4. Renteindtægter og udbytter mv.				
Renter				
Renteindtægter, obligationer	680.761	1.108.746	469.504	593.419
Indeksregulering	30.408	7.155	30.408	7.155
Renteindtægter, pantsikrede udlån	309	6.205	5.887	6.205
Renteindtægter, andre	46.316	4.203	5.932	13.749
I alt	757.794	1.126.309	511.731	620.528
Udbytte af aktier mv.				
Danske aktier	160.218	186.412	75.831	186.412
Udenlandske aktier	846.194	248.064	412.421	164.216
I alt	1.006.412	434.476	488.252	350.628
Renter og udbytter mv. i alt	1.764.206	1.560.785	999.983	971.156

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
5. Kursreguleringer				
Investeringsejendomme	-121.914	1.239.486	20.744	341.723
Kapitalandele	6.134.498	-192.997	2.104.249	1.514.084
Investeringsforeningsandele	-481.373	-182.288	-481.373	-261.204
Obligationer	127.426	-345.490	-188.124	-345.490
Indlån i kreditinstitutter	10.151	-2.562	10.151	-2.821
Finansielle instrumenter	-396.820	-3.017.505	-355.483	-3.017.505
I alt	5.271.968	-2.501.356	1.110.164	-1.771.213
6. Administrationsomkostninger				
Personaleudgifter	-87.702	-78.937	-87.702	-78.937
Andre administrationsomkostninger	-88.932	-59.810	-88.932	-59.810
Forvaltningsafgifter og handelsomkostninger	-108.072	-103.172	-11.117	-9.429
I alt	-284.706	-241.919	-187.751	-148.176
Administrationsomkostninger er fordelt på følgende måde:				
Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-218.158	-188.563	-121.203	-94.820
Pensionsmæssige driftsomkostninger	-66.548	-53.356	-66.548	-53.356
I alt	-284.706	-241.919	-187.751	-148.176
Personaleudgifter specificeres således:				
Løn og vederlag	-68.937	-62.728	-68.937	-62.728
Pensionsbidrag	-7.109	-6.278	-7.109	-6.278
Andre udgifter til social sikring	-459	-408	-459	-408
Lønsumsafgift	-11.197	-9.523	-11.197	-9.523
I alt	-87.702	-78.937	-87.702	-78.937
Gennemsnitligt antal fuldtidsbeskæftigede	75	72	75	72

(fortsætter)

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
6. Administrationsomkostninger (fortsat)				
Vederlag til direktion (Søren Kolbye Sørensen):				
Løn og vederlag	-2.911	-2.686	-2.911	-2.686
Pensionsbidrag	-343	-316	-343	-316
I alt	-3.254	-3.002	-3.254	-3.002

Der er ikke aftalt bonusprogrammer, anden variabel vederlæggelse eller særlige pensionsforpligtelser for direktionen. Direktionen kan opsiges med 12 måneders varsel fra pensionskassens side.

P+'s investeringschef, ansvarshavende aktuar, finansdirektør, risikostyringsansvarlig, complianceansvarlig, medlemschef samt ledende medarbejdere i medlemsafdelingen og medarbejdere i investeringsafdelingen er identificeret som pensionskassens risikotagere, idet de har en væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil.

P+'s lønpolitik, vedtaget på generalforsamlingen i 2018, fremgår af pplus.dk. Lønpolitikken gennemgås årligt af bestyrelsen.

Vederlag til risikotagere:

Løn og vederlag*	-31.719	-28.607	-31.719	-28.607
I alt	-31.719	-28.607	-31.719	-28.607

* 2019: Løn og vederlag til 24 medarbejdere (2018: 22 medarbejdere).

Vederlag til bestyrelse:	P+	DIP/JØP	2019	2018
Anders Eldrup, formand	-42	-288	-330	-330
Peter Falkenham, næstformand*/**	-35	-262	-297	-300
Tina Aggerholm, formand revisionsudvalg*	-28	-192	-220	-220
Anders Ehlers (tiltrådt 1/6 2019)	-14	-50	-64	-
Søren Vang Fischer	-14	-87	-101	-100
Frida Frost	-14	-87	-101	-100
Peter Løchte Jørgensen*/***	-21	-275	-296	-315
Åse Kogsbøll	-14	-96	-110	-110
Helle Munk Ravnborg (tiltrådt 1/6 2019)	-14	-50	-64	-
Marianne Vendel Thyrring	-14	-96	-110	-110
Jens Otto Veile ****	-14	-131	-145	-150
Sara Vergo ***	-14	-144	-158	-165
Morten Wig Harboe-Jepsen (fratrådt 31/5 2019)	-	-46	-46	-110
Torben Huss (fratrådt 31/5 2019) *	-	-69	-69	-165
I alt	-238	-1.873	-2.111	-2.175

Ovenstående noteoplysninger er identiske for koncernen.

* Medlem af revisionsudvalget.

** Formand i DIP

*** Næstformand i DIP/JØP

**** Formand revisionsudvalg i DIP

Årligt honorar P+:

Formand	-330
Næstformand	-220
Bestyrelsesmedlem	-110
Tillæg formand revisionsudvalg	-110
Tillæg medlem revisionsudvalg	-55

Der er ingen variabel aflønning af bestyrelsen. Bestyrelseshonorarerne foreslås uændret i 2020.

Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor Ernst & Young

Godkendt Revisionspartnerselskab

Lovpligtig revision af årsregnskabet	-1.249	-1.094	-513	-535
Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	-115	-126	-115	-126
Skatterådgivning	-66	-119	-66	-119
Andre rådgivningsopgaver	-640	-605	-632	-605
I alt	-2.070	-1.944	-1.326	-1.385

Honorar vedrørende andre erklæringsopgaver med sikkerhed vedrører lovpligtige erklæringer til Finanstilsynet, SKAT og andre offentlige myndigheder. Honorar for skatterådgivning omfatter skattemæssig due diligence assistance i forbindelse med nyinvesteringer. Honorar til andre rådgivningsopgaver vedrører assistance i forbindelse med fusion samt øvrige erklæringer m.m.

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
7. Pensionsafkastskat				
Årets pensionsafkastskat - individuel	-2.547.418	-718.555	-2.547.418	-718.555
Årets pensionsafkastskat - institut	0	322.330	0	322.330
Årets regulering af udskudt PAL-aktiv	768.505	701.994	768.505	701.994
Regulering af pensionsafkastskat for tidligere år	-4.786	-2.763	-4.786	-2.763
I alt	-1.783.699	303.006	-1.783.699	303.006
Skattesats	15,3%	15,3%	15,3%	15,3%
I forbindelse med udlodning af omtegningsbonus i tidligere år blev der tilskrevet individuel PAL på medlemmernes depot. I 2019 har SKAT udbetalt 299 mio. kr. vedrørende omtegningsbonus fra 2012.				
Udskudt PAL-aktiv pr. 1.1.	2.471.126	1.368.464	2.471.126	1.368.464
Udbetalt PAL, vedr. omtegningsbonus 2011/2012	-299.786	-882.172	-299.786	-882.172
Regulering af udskudt PAL-aktiv for tidligere år	16.736	4.885	16.736	4.885
Årets regulering af udskudt PAL-aktiv	768.505	1.024.324	768.505	1.024.324
Udskudt PAL vedrørende afsat udlodning ultimo 2018	-955.625	955.625	-955.625	955.625
Udskudt PAL aktiv pr. 31.12.	2.000.956	2.471.126	2.000.956	2.471.126
Årets regulering af udskudt PAL-aktiv fremkommer således:				
Beskatningsgrundlag - institut PAL	13.258.019	-1.672.345	13.258.019	-1.672.345
Beskatningsgrundlag - individuel PAL	-18.104.037	-4.855.930	-18.104.037	-4.855.930
Lempelser m.m.	-176.890	-166.653	-176.890	-166.653
Beskatningsgrundlag - institut PAL efter fradrag af individuel PAL	-5.022.908	-6.694.928	-5.022.908	-6.694.928
Årets regulering af udskudt PAL-aktiv (15,3%)	768.505	1.024.324	768.505	1.024.324
8. Pensionsydelser				
Alderspension	-2.347.765	-2.215.810	-2.347.765	-2.215.810
Invalidepension	-194.307	-170.710	-194.307	-170.710
Ægtefællepensioner	-329.564	-316.179	-329.564	-316.179
Børnepensioner	-61.111	-56.265	-61.111	-56.265
Ratepensioner	-9.155	-6.513	-9.155	-6.513
Løbende pensioner	-2.941.902	-2.765.477	-2.941.902	-2.765.477
Engangsydelser ved pension	-117.352	-109.991	-117.352	-109.991
Engangsydelser ved død	-2.739	-116.405	-2.739	-116.405
Udtrædelsesgodtgørelser	-599.969	-312.653	-599.969	-312.653
Individuelle særlige bonushensættelser	-336.373	-296.334	-336.373	-296.334
Kollektive særlige bonushensættelser	0	-15.674	0	-15.674
Udbetalt fra markedsrenteprodukter	72.115	49.968	72.115	49.968
Forsikringspræmier	-113.294	-110.095	-113.294	-110.095
I alt	-4.039.514	-3.676.661	-4.039.514	-3.676.661

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
9. Ændring i hensættelser for markedsrenteprodukter				
Rentetilskrivning	-267.616	61.614	-267.616	61.614
Pensionsafkastskat	41.338	-9.045	41.338	-9.045
Regulering	6.604	-392	6.604	-392
Administrationsomkostninger	994	819	994	819
I alt	-218.680	52.996	-218.680	52.996
10. Software				
Anskaffelsessum pr. 1.1.	100.120	87.265	100.120	87.265
Årets afgang	0	-5.353	0	-5.353
Årets tilgang	26.136	18.208	26.136	18.208
Anskaffelsessum pr. 31.12.	126.256	100.120	126.256	100.120
Afskrivninger pr. 1.1.	82.362	78.747	82.362	78.747
Årets afskrivninger	25.422	8.968	25.422	8.968
Årets afgang	0	-5.353	0	-5.353
Afskrivninger pr. 31.12.	107.784	82.362	107.784	82.362
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.	18.472	17.758	18.472	17.758
11. Driftsmidler				
Anskaffelsessum pr. 1.1.	510	4.860	510	4.860
Årets tilgang	695	0	695	0
Årets afgang	-510	-4.350	-510	-4.350
Anskaffelsessum pr. 31.12.	695	510	695	510
Afskrivninger pr. 1.1.	255	4.503	255	4.503
Årets afskrivninger	111	102	111	102
Årets afgang	-332	-4.350	-332	-4.350
Afskrivninger pr. 31.12.	34	255	34	255
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.	661	255	661	255

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
12. Investeringsejendomme				
Anskaffelsessum pr. 1.1.	4.781.988	1.814.690	746.379	726.328
Regulering	0	2.776.744	0	0
Årets tilgang	1.068.414	332.493	17.427	20.354
Årets afgang	-181.123	-141.939	-122.665	-303
Anskaffelsessum pr. 31.12.	5.669.279	4.781.988	641.141	746.379
Opskrivninger pr. 1.1.	5.544.902	3.692.401	1.868.844	1.527.861
Regulering	0	744.327	0	0
Årets opskrivning	235.687	1.308.475	79.667	342.773
Tilbageførte opskrivninger	-653.137	-200.301	-679.234	-1.790
Opskrivninger pr. 31.12	5.127.452	5.544.902	1.269.277	1.868.844
Nedskrivninger pr. 1.1.	39.644	24.996	17.118	15.812
Årets nedskrivninger	356.687	14.648	56.782	1.306
Tilbageførte nedskrivninger	-169	0	0	0
Nedskrivninger pr. 31.12.	396.162	39.644	73.900	17.118
Investeringsejendomme, i alt	10.400.569	10.287.246	1.836.518	2.598.105
Inventar og driftsmidler	7	7	7	7
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12. før markedsrenteprodukter	10.400.576	10.287.253	1.836.525	2.598.112
Markedsrenteprodukter	-193.764	-103.467	-34.755	-91.493
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.	10.206.812	10.183.786	1.801.770	2.506.619
Vægtet gennemsnit af diskonteringssats, bolig	5,30%	5,00%	5,30%	4,80%
Vægtet gennemsnit af diskonteringssats, erhverv	6,40%	5,60%	7,00%	5,80%
Ændringer i afkastkravet påvirker dagsværdien for koncernens investeringsejendomme. En forøgelse af afkastkravet med 0,25 pct. vil reducere den samlede dagsværdi for investeringsejendommene i koncernen med 2.494 mio. kr.				
Markedsværdierne er ultimo 2019 korrigeret for usikkerheden i forbindelse med et eventuelt indgreb i Boligreguleringsloven med 425 mio.kr.				

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
13. Kapitalandele i tilknyttede virksomheder				
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder før markedsrenteprodukter			30.928.458	25.806.978
Markedsrenteprodukter			-591.891	-42.205
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.			30.336.567	25.764.773

Selskab	Hjemsted	Andel af kapitalen	Resultat iflg. seneste årsrapport	Egenkapital iflg. seneste årsrapport
Ambassadegården Holding ApS *	København	100,00%	1.594	181.476
A/S Kalkværksgrundene	København	100,00%	-61.986	626.985
Carl RE Holding P/S	Frederiksberg	100,00%	9.785	271.113
Carl RE Holding Komplementar ApS	Frederiksberg	100,00%	13	142
Ejendomsselskabet DIP A/S	København	100,00%	10.946	564.192
Ejendomsselskabet Pile-Bo A/S	København	100,00%	-8.840	628.189
Ejendomsaktieselskabet Provstebo	København	100,00%	1.959	82.965
Ejendomsselskabet ved Søerne A/S	København	100,00%	-88.995	986.546
EMD Inv afd III (Stone Harbor)	København	100,00%	153.128	1.300.730
EMD Inv afd IV (Wellington)	København	100,00%	160.293	1.162.441
EMD Inv. High Income Credit	København	100,00%	171.954	2.283.103
EMD Invest Danske Aktier I	København	100,00%	453.078	1.806.466
EMD Invest Danske Aktier II	København	100,00%	643.831	2.654.983
EMD Invest Europæiske Aktier I	København	100,00%	441.373	2.606.837
EMD Invest Globale Aktier I	København	100,00%	1.159.973	4.585.915
EMD Invest Globale Aktier II	København	100,00%	600.193	2.767.931
EMD Invest Globale Aktier III	København	100,00%	713.428	4.300.410
EMD Invest US SC Aktier (Schroders)	København	100,00%	372.865	1.028
Pension Private Equity ApS	København	100,00%	17	390
Pension Private Equity I K/S	København	100,00%	29	2.292
Pension Private Equity K/S II	København	100,00%	4.377	23.377
Pension Private Equity K/S III	København	100,00%	64.667	352.155
Pplus Erhvervsejendomme Holding K/S	København	100,00%	124.820	2.004.658
Pplus Erhvervsejendomme Komplementar ApS	København	100,00%	0	250
Pplus Re Capital A/S	København	100,00%	387.558	-19.481
P+ I/S	Frederiksberg	100,00%	0	500
Ottilia Re Holding P/S	Frederiksberg	100,00%	19.689	542.809
Ottilia Re Holding Komplementar ApS	Frederiksberg	100,00%	27	158
Store Møllevej Holding ApS	København	100,00%	-10.763	498.277

* Resultat og egenkapital i henhold til seneste periodeberetning.

De tilknyttede virksomheder beskæftiger sig med administration, investering i ejendomme samt øvrige investeringer i noterede og unoterede aktiver.

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
14. Kapitalandele i associerede virksomheder				
Kapitalandele i associerede virksomheder før				
markedsrenteprodukter	35.612.709	30.360.894	35.612.709	30.360.894
Markedsrenteprodukter	-666.261	-243.445	-666.261	-243.445
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.	34.946.448	30.117.449	34.946.448	30.117.449

Selskab	Hjemsted	Andel af kapitalen	Resultat iflg. seneste årsrapport	Egenkapital iflg. seneste årsrapport
Absalon Loan Fund Class A	Irland	36%	6	125
Actis Asia Real Estate Fund	Asien	34%	114.057	1.138.721
Altius Private Equity Fund LP *	England	25%	47.864	308.672
Altius Associates Private Equity Fund II, LP*	London	25%	19.146	437.328
Asgard Fixed Income Risk Premia Fund**	Irland	54%	3.039	1.772.252
AXA Kronborg	Irland	28%	6	28
Barings Global Spec Sit.Cr. 3*	Luxembourg	26%	-55.441	1.937.798
Berlin Wohnung Invest K/S	Nyborg	40%	79.876	314.374
Danish Real Estate Credit ApS	København	48%	10	194
Danish Real Estate Credit I K/S	København	48%	14.654	323.965
DIS Emerging Market (Aberdeen)*	København	41%	790.837	5.047.415
EM L.E.I.F akt(LGM)	København	35%	-88.300	17.866
H.I.G.Garland Co-Invest.Vehicle, LP*	Nord Amerika	22%	169.083	508.362
ICE Canyon	Irland	44%	-95.538	1.645.137
IFI Holding A/S, København*	København	33%	-65	42.852
IWC Timberland Partners I K/S*	København	41%	-13.934	952.634
KLI Aktier Globale Indeks **	København	77%	3.978.751	16.341.278
KLI Aktier Global II **	København	70%	2.352.449	11.278.996
KLI Aktier Emerging Markets Indeks **	København	82%	884.899	5.034.210
LogiReal Holding AB*	Stockholm	26%	0	13.974
LI Obligationer Globale High Yield Akk - KL	København	40%	-101.231	1.432.659
Nordea Nordic Rates Opportunity Fund	Luxembourg	50%	116.945	960.447
Saga V New USD-B K/S	København	22%	-47.391	242.248
Saga V USD-B K/S	København	22%	132.268	372.572

* Resultat og egenkapital i henhold til seneste perioderapportering.

** Virksomhed hvor P+ har ikke bestemmende indflydelse pga aftale i aktionæroverenskomst.

De associerede virksomheder beskæftiger sig med investering i ejendomme samt øvrige investeringer i noterede og unoterede aktiver.

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
15. Øvrige investeringsaktiver og derivater				
Sikrede udlån	3.122.857	3.064.390	3.122.857	3.064.390
Swaptionskontrakter	587.885	-167.130	587.885	-167.130
Renteswaps	1.853	-136.303	-8.071	-136.303
Aktieoptionskontrakter/aktiefutures	128.962	-150.738	128.962	-150.738
Valutatermisforretninger	-481.133	-382.167	-481.133	-395.722
Øvrige investeringsaktiver	695	695	695	695
	3.361.119	2.228.747	3.351.195	2.215.192
Markedsrenteprodukter	-77.559	-783	-77.371	-762
Regnskabsmæssig værdi i alt pr. 31.12.	3.283.560	2.227.964	3.273.824	2.214.430
Indregnet i balancen:				
Sikrede udlån	3.122.857	3.064.390	3.122.857	3.064.390
Øvrige investeringsaktiver og derivater (aktiver/passiver)	897.828	13.534	888.092	0
Øvrige investeringsaktiver og derivater (passiver)	-737.125	-849.960	-737.125	-849.960
I alt netto	3.283.560	2.227.964	3.273.824	2.214.430
Markedsværdi af obligationer afgivet/modtaget som sikkerhedsstillelse til modparter	3.117.946	2.329.490	3.117.946	2.329.490

Pensionskassen benytter rentesikringsinstrumenter i form af renteswaptioner, renteswaps og rentefutures til at afdække pensionskassens langsigtede forpligtelser. Pensionskassen benytter også swaps til at påtage sig særlige risici, fx. spændrisici. Renteswaps indgås med Cibur, Euribor og Eonia som referencerenter og løbetiderne for rentesikringsinstrumenterne er 1 til 34 år. De er med til at understøtte pensionskassens investeringsprincipper og har til formål at bidrage med afkast, der diversificerer pensionskassens balance yderligere.

Pensionskassen benytter aktiefutures til at justere den overordnede aktieeksponering og/eller til at flytte eksponering mellem regioner. Rentefutures bruges hovedsageligt til at styre varigheden i obligationsporteføljen.

Pensionskassen afdækker valutarisikoen på de udenlandske aktiver ved at sælge valuta på termin i de mest betydende valutaer, herunder CAD, CHF, EUR, GBP, JPY, NOK, SEK og USD.

16. Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteprodukter

Investeringsejendomme	193.765	103.467	34.756	91.493
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	591.891	42.205
Udlån til tilknyttede virksomheder	0	0	11.358	263
Kapitalandele i associerede virksomheder	666.261	243.445	666.261	243.445
Udlån til associerede virksomheder	6.106	5.830	6.106	5.830
Kapitalandele	577.354	289.491	226.784	259.931
Investeringsforeningsandele	292.486	874.247	292.262	874.247
Obligationer	678.053	524.715	593.435	524.715
Indlån i kreditinstitutter	11.259	5.259	2.619	4.346
Afledte finansielle instrumenter	77.559	783	77.371	762
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.	2.502.843	2.047.237	2.502.843	2.047.237

17. Andre tilgodehavender

Af andre tilgodehavender udgør REPO mellemværende	299.895	69.994	299.895	69.994
--	----------------	---------------	----------------	---------------

Repomellemværender omfatter modtagne beløb under repoforretninger, hvilket vil sige salg af værdipapirer, hvor der samtidig træffes aftale om tilbagekøb på et senere tidspunkt.

Noter

(1.000 kr.)

18. Opdeling af koncernens og pensionskassens aktiver efter dagsværdihierarkiprincippet

Specificering af niveauerne fremgår af noten om anvendt regnskabspraksis.

Opgørelsen indeholder både aktiver og forpligtelser.

2019	Noterede priser	Observer-bare input	Ikke observerbare input	Total
Grupper				
Afledte finansielle instrumenter	0	245.356	0	245.356
Ejendomsfonde	0	0	5.919.531	5.919.531
Infrastruktur	0	0	2.925.521	2.925.521
Investeringsjendomme	0	0	9.524.950	9.524.950
Investeringsforeninger	52.876.877	0	0	52.876.877
Kreditinvesteringer	0	21.248.272	0	21.248.272
Obligationer	29.607.395	3.127.784	0	32.735.179
Private Equity Unoterede aktier	0	0	3.919.812	3.919.812
Skov	0	0	648.364	648.364
Total	82.484.272	24.621.412	22.938.178	130.043.862
Andel i pct.	63%	19%	18%	100%

2018	Noterede priser	Observer-bare input	Ikke observerbare input	Total
Grupper				
Afledte finansielle instrumenter	0	-849.893	0	-849.893
Ejendomsfonde	0	0	5.261.401	5.261.401
Infrastruktur	0	0	2.585.975	2.585.975
Investeringsjendomme	0	0	9.424.796	9.424.796
Investeringsforeninger	43.146.541	0	0	43.146.541
Kreditinvesteringer	0	17.358.979	0	17.358.979
Obligationer	32.008.894	3.064.390	0	35.073.284
Unoterede aktier	0	0	3.251.232	3.251.232
Skov	0	0	684.361	684.361
Total	75.155.435	19.573.476	21.207.765	115.936.676
Andel i pct.	65%	17%	18%	100%

Måling af noterede investeringer er påvirket af ledelsesmæssige skøn, ligesom ændringer i forudsætninger og den anvendte metode kan have væsentlig indvirkning på dagsværdimålingen. I visse tilfælde kan værdiansættelsen ikke alene baseres på observerbare markedsdata. I dette tilfælde anvendes værdiansættelsesmodeller, der kan indebære skøn over fremtidige forhold som karakteren af den aktuelle markedssituation. Det område med største skøn i værdiansættelsen er fastlæggelsen af markedsværdien på illikvide markeder.

(fortsætter)

Noter

(1.000 kr.)

18. Opdeling af Pensionskassen aktiver efter dagsværdihierarkiprincippet (fortsat)

Specifikation af udviklingen for aktiver værdiansat på baggrund af ikke observerbare input

	Infrastruktur	Ejendoms- fonde	Skovfonde	Private Equity
Primo 2019	2.585.975	7.730.870	684.361	3.251.232
Overførsel til/fra andre niveauer *				
Indskud /Køb	698.265	1.478.281	7.877	857.972
Udbytte / Salg	-321.031	-1.140.751	-64.899	-1.168.462
Kursregulering	-37.688	545.008	21.025	979.070
Ultimo	2.925.521	8.613.408	648.364	3.919.812

	Investerings- ejendomme
Primo 2019	6.955.326
Overførsel til/fra andre niveauer *	
Indskud /Køb	1.551.328
Udbytte / Salg	-1.131.911
Kursregulering	-543.670
Ultimo	6.831.073

Værdiansættelsesteknik samt følsomhedsoplysning vedrørende aktiver værdiansat på baggrund af ikke observerbare input

	Dagsværdi ultimo	Anvendt værdiansættelsesmetode	Dagsværdi følsomhed**
Ejendomsfonde	8.613.408	Rapporteret dagsværdi*	86.134
Infrastruktur	2.925.521	Rapporteret dagsværdi*	29.255
Investeringsøjendomme	6.831.073	Discounted Cashflow	68.311
Private Equity	3.919.812	Rapporteret dagsværdi*	39.198
Skov	648.364	Rapporteret dagsværdi*	6.484
Total	22.938.178		229.382

* Baseret på modtagne rapporteringer fra relevante selskaber, hvor underliggende aktiver og forpligtelser værdiansættes efter anerkendte dagsværdiansættelsesprincipper som DCF, afkastmetoden, multipel analyse samt en vurdering af afkastudviklingen og indtjeningspotentiale i den enkelte investering. Der er taget højde for de markedsforhold, der er gældende for de markeder, investeringen tilhører.

** Ændring i underliggende aktiver og forpligtelser med 1 pct. vil reducere værdien med 229 mio. kr.

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
19. Ansvarlig lånekapital				
Overskudskapital (Medlemsmidler)				
Medlemsmidler 15 år*				
Saldo 1.1.	6.552.343	6.782.219	6.552.343	6.782.219
Overførsel til medlemmers depoter ifm. fusion	-3.466.219	0	-3.466.219	0
Rente	277.639	-92.521	277.639	-92.521
Udbetaling	-150.822	-294.572	-150.822	-294.572
Opbygning af MedlemsMidler	6	33.615	6	33.615
Overførsel fra egenkapitalen	0	73.739	0	73.739
Dækning af tab**	-191.648	23.969	-191.648	23.969
Risikoforrentning	16.057	25.894	16.057	25.894
Årets ændring	-3.514.987	-229.876	-3.514.987	-229.876
Saldo pr. 31.12.	3.037.356	6.552.343	3.037.356	6.552.343
MedlemsMidler				
Saldo 1.1.	1.098.338	0	1.098.338	0
Overført fra kollektive særlige bonushensættelser	0	1.075.774	0	1.075.774
Overførsel til medlemmers depoter ifm. fusion	-3.731	0	-3.731	0
Rente	99.979	-15.391	99.979	-15.391
Udbetaling	-13.960	-17.341	-13.960	-17.341
Opbygning af MedlemsMidler	76.312	105.068	76.312	105.068
Overførsel fra egenkapitalen	-6.934	-56.268	-6.934	-56.268
Dækning af tab**	-71.145	2.389	-71.145	2.389
Risikoforrentning	5.696	4.107	5.696	4.107
Årets ændring	86.217	1.098.338	86.217	1.098.338
Saldo pr. 31.12.	1.184.555	1.098.338	1.184.555	1.098.338
Overskudskapital (MedlemsMidler) i alt	4.221.911	7.650.681	4.221.911	7.650.681
MedlemsMidler er Individuelle Særlige Bonushensættelser og en del af pensionskassens basiskapital. MedlemsMidler udbetales som et tillæg til pensionen eller ved udtrædelse af pensionskassen. Da MedlemsMidler er en del af basiskapitalen, kan den variere og helt bortfalde.				
* MedlemsMidler 15 år stammer fra udlodning af egenkapital i forbindelse med omvalg i 2011 og 2012. MedlemsMidler 15 år bliver udbetalt over 15 år som et ugaranteret tillæg til pension.				
Overskudskapital (Kollektive særlige bonushensættelser)				
Kollektive særlige bonushensættelser				
Saldo 1.1.	0	1.075.774	0	1.075.774
Overført til medlemsmidler	0	-1.075.774	0	-1.075.774
Regulering ifm fusion	2.100.409	0	2.100.409	0
Rente	195.970	0	195.970	0
Dækning af tab **	-108.972	0	-108.972	0
Risikoforrentning	10.929	0	10.929	0
Årets ændring	2.198.336	0	2.198.336	0
Saldo pr. 31.12.	2.198.336	0	2.198.336	0
Kollektive særlige bonushensættelser vedrører DIP's udlodning af egenkapital ifm. fusionen.				
** Dækning af tab skyldes, at nogle pensionsordninger ikke kan dække deres egne pensionsansættelser. MedlemsMidler og kollektive særlige bonushensættelser er risikokapital og skal dække, hvis der opstår negative resultater, som medlemmerne ikke selv kan dække. Hvis beløbet er positivt skyldes det, at nogle af de tidligere dækkede tab er betalt tilbage.				
Ansvarlig lånekapital i alt	6.420.247	7.650.681	6.420.247	7.650.681

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
20. Pensionshensættelser				
Pensionshensættelser pr. 1.1	103.718.514	98.322.214	103.718.514	98.322.214
Kollektivt bonuspotentiale primo	-4.779.496	-9.989.531	-4.779.496	-9.989.531
Akkumuleret værdiregulering primo	-4.522.610	-4.245.158	-4.522.610	-4.245.158
Retrospektive hensættelser pr. 1. 1	94.416.408	84.087.525	94.416.408	84.087.525
Medlemsbidrag	5.027.079	4.607.306	5.027.079	4.607.306
Rentetilskrivning	9.874.769	4.119.079	9.874.769	4.119.079
Pensionsydelse	-4.039.514	-3.676.661	-4.039.514	-3.676.661
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-144.273	-204.191	-144.273	-204.191
Risikoresultat efter tilskrivning af risikobonus	138.541	-98.533	138.541	-98.533
Udlodning fra egenkapital	0	5.204.190	0	5.204.190
Udlodning fra basiskapital	172.071	382.131	172.071	382.131
Regulering ifm fusion	3.446.729		3.446.729	
Regulering	6.604	-391	6.604	-391
Retrospektive hensættelser pr. 31.12.	108.898.414	94.420.455	108.898.414	94.420.455
Akkumuleret værdiregulering ultimo	4.153.487	4.582.165	4.153.487	4.582.165
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	6.066.048	4.715.894	6.066.048	4.715.894
Pensionshensættelser i alt pr. 31.12.	119.117.949	103.718.514	119.117.949	103.718.514

(fortsætter)

Noter

(1.000 kr.)

20. Pensionshensættelser (fortsat)

Pensionshensættelser fordelt på kontributionsgrupper

2019	Garanterede ydelser	Risiko- margen	Individuelt bonus- potentiale	Kollektivt bonus- potentiale
Rentegruppe A11 (0%)	249.636	1.014	96.508	31.016
Rentegruppe A17 (0%)	490.244	223.086	28.103.892	1.900.862
Rentegruppe B (0% - 0,25%)	7.169	87	5.393	2.756
Rentegruppe C (0,25% - 1,25%)	766.441	6.506	118.580	54.298
Rentegruppe D (1,25% - 2,25%)	1.895.624	161.433	0	0
Rentegruppe E (2,25% - 3,25%)	1.635.159	104.779	0	0
Rentegruppe F (3,25% - 4,25%)	1.681.589	86.729	0	0
Rentegruppe H11 (0%)	8.927.183	35.169	2.899.992	855.256
Rentegruppe H17 (0%)	16.320.121	169.577	12.903.109	1.851.990
Omkostningsgruppe A	0	0	0	35.611
Omkostningsgruppe H	0	0	0	18.169
Omkostningsgruppe B	0	0	0	5.738
Rentegruppe RG1G1	31.248	77	18.637	3.708
Rentegruppe RG1G2	438.295	1.238	297.384	36.482
Rentegruppe RG1G3	2.669.737	10.177	1.720.074	180.329
Rentegruppe RG1G4	5.624.099	26.173	2.593.627	279.939
Rentegruppe RG1G5	5.489.915	40.902	2.811.366	259.527
Rentegruppe RG1G6	3.651.656	49.163	3.594.078	229.138
Rentegruppe RG1G7	925.682	29.718	2.701.547	119.056
Rentegruppe RG1G8	97.690	11.347	1.296.886	25.924
Rentegruppe 1	161.585	1.193	3.183	15.536
Rentegruppe 2	91.036	5.283	0	0
Rentegruppe 3	316.866	17.294	0	0
Rentegruppe 4	1.365.084	70.641	0	0
Risikogruppe 1	0	0	0	797
Risikogruppe 3	0	0	0	134.645
Risikogruppe 4	0	0	0	1.164
Omkostningsgruppe 1	0	0	0	24.107
I alt	52.836.059	1.051.586	59.164.256	6.066.048

Ovenstående noteoplysninger er identiske for koncernen.

(fortsætter)

Noter

(1.000 kr.)

20. Pensionshensættelser (fortsat)

Pensionshensættelser fordelt på kontributionsgrupper

2018	Garanterede ydelser	Risiko-margen	Individuelt bonus-potentiale	Kollektivt bonus-potentiale
Rentegruppe A11 (0%)	241.137	3.487	5.666.167	8.460
Rentegruppe A17 (0%)	-5.945.995	611.416	23.369.536	417.562
Rentegruppe B (0% - 0,25%)	10.115	334	6.818	2.693
Rentegruppe C (0,25% - 1,25%)	536.775	31.130	231.806	39.662
Rentegruppe D (1,25% - 2,25%)	1.508.333	57.564	9.588	37.043
Rentegruppe E (2,25% - 3,25%)	1.414.548	114.135	200	0
Rentegruppe F (3,25% - 4,25%)	1.622.721	95.045	0	0
Rentegruppe H11 (0%)	7.643.733	119.324	3.338.432	133.359
Rentegruppe H17 (0%)	10.950.079	511.715	16.094.772	171.243
Risikogrupper	0	0	0	115.912
Omkostningsgrupper	0	0	0	49.419
Rentegruppe RG1G1	38.647	812	12.136	3.019
Rentegruppe RG1G2	477.652	23.009	298.021	0
Rentegruppe RG1G3	2.688.345	29.812	1.626.812	233.566
Rentegruppe RG1G4	5.194.171	84.335	1.627.432	1.391.948
Rentegruppe RG1G5	4.287.955	137.788	2.326.937	988.344
Rentegruppe RG1G6	2.352.149	168.485	3.365.188	742.360
Rentegruppe RG1G7	295.885	96.259	2.627.452	247.509
Rentegruppe RG1G8	-39.353	43.204	1.108.021	11.891
Rentegruppe 1	131.475	5.608	7.003	20.819
Rentegruppe 2	79.531	6.420	0	0
Rentegruppe 3	260.975	19.480	0	0
Rentegruppe 4	1.296.033	82.026	0	0
Risikogruppe 3	0	0	0	83.468
Risikogruppe 5	0	0	0	397
Omkostningsgruppe 1	0	0	0	17.220
I alt	35.044.911	2.241.388	61.716.321	4.715.894

Ovenstående noteoplysninger er identiske for koncernen.

Kontributionsgrupperne B, C, D, E, F har grundlagsrenter i intervallet 0 til 4,25 pct., har fælles risiko- og omkostningsgruppe og består af medlemmer, som er optaget før 1. juli 2005, og som ikke har ønsket at tage imod tilbuddet om omtegning i 2007, 2011, 2012 og 2018. Grundlagene kan ændres i henhold til vedtægten samt bestyrelsens retningslinjer.

Rentegrupperne A11, A17 og H11, H17 har grundlagsrenter på 0 pct. og består af medlemmer, som enten er optaget efter 1. juli 2005 eller har valgt sig om i omvalgene 2007, 2011 og 2012. A og H har hver deres risiko- og omkostningsgruppe. Grundlagene kan ændres i henhold til vedtægten samt bestyrelsens retningslinjer.

Rentegrupperne 1, 2, 3 og 4 er medlemmerne på Regulativ 1 og 2 med grundlagsrenter i mellem 0 og 4,25 pct. Grundlagene kan ændres i henhold til pensionskassens vedtægt. Medlemmer på Regulativ 1 og 2 har samme risikogrupper.

Rentegrupperne RG1G1-8 er medlemmerne på Regulativ 3 og 4 inddelt efter alder. Alle medlemmer har grundlagsrente på 0 - 0,5 pct. Grundlagene kan ændres i henhold til regulativerne. Medlemmer på Regulativ 3 og 4 har samme risikogrupper.

(fortsætter)

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
20. Pensionshensættelser (fortsat)				
Afkastprocent for rentegrupper specificeres således:				
Rentegruppe A11 (0%)	11,2%	-2,1%	11,2%	-2,1%
Rentegruppe A17 (0%)	11,5%	-2,0%	11,5%	-2,0%
Rentegruppe B (0% - 0,25%)	9,1%	-0,2%	9,1%	-0,2%
Rentegruppe C (0,25% - 1,25%)	11,2%	-1,1%	11,2%	-1,1%
Rentegruppe D (1,25% - 2,25%)	10,8%	4,6%	10,8%	4,6%
Rentegruppe E (2,25% - 3,25%)	10,8%	4,7%	10,8%	4,7%
Rentegruppe F (3,25% - 4,25%)	11,1%	5,2%	11,1%	5,2%
Rentegruppe H11 (0%)	11,1%	-1,5%	11,1%	-1,5%
Rentegruppe H17 (0%)	10,7%	-1,7%	10,7%	-1,7%
Rentegruppe RG1G1	7,1%	-1,7%	7,1%	-1,7%
Rentegruppe RG1G2	7,5%	-1,7%	7,5%	-1,7%
Rentegruppe RG1G3	8,5%	-1,7%	8,5%	-1,7%
Rentegruppe RG1G4	9,4%	-1,7%	9,4%	-1,7%
Rentegruppe RG1G5	9,9%	-1,7%	9,9%	-1,7%
Rentegruppe RG1G6	10,0%	-1,7%	10,0%	-1,7%
Rentegruppe RG1G7	9,8%	-1,7%	9,8%	-1,7%
Rentegruppe RG1G8	10,2%	-1,7%	10,2%	-1,7%
Rentegruppe 1	10,7%	-1,7%	10,7%	-1,7%
Rentegruppe 2	10,8%	-1,7%	10,8%	-1,7%
Rentegruppe 3	11,0%	-1,7%	11,0%	-1,7%
Rentegruppe 4	11,1%	-1,7%	11,1%	-1,7%
Bonusgrad for rentegrupper specificeres således:				
Rentegruppe A11 (0%)	8,9%	2,7%	8,9%	2,7%
Rentegruppe A17 (0%)	6,6%	1,8%	6,6%	1,8%
Rentegruppe B (0% - 0,25%)	22,0%	15,7%	22,0%	15,7%
Rentegruppe C (0,25% - 1,25%)	6,4%	5,0%	6,4%	5,0%
Rentegruppe D (1,25% - 2,25%)	0,0%	3,1%	0,0%	3,1%
Rentegruppe E (2,25% - 3,25%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Rentegruppe F (3,25% - 4,25%)	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Rentegruppe H11 (0%)	7,2%	1,2%	7,2%	1,2%
Rentegruppe H17 (0%)	6,3%	0,6%	6,3%	0,6%
Rentegruppe RG1G1	7,4%	17,3%	7,4%	17,3%
Rentegruppe RG1G2	5,0%	0,0%	5,0%	0,0%
Rentegruppe RG1G3	4,1%	6,6%	4,1%	6,6%
Rentegruppe RG1G4	3,4%	20,9%	3,4%	20,9%
Rentegruppe RG1G5	3,1%	14,7%	3,1%	14,7%
Rentegruppe RG1G6	3,1%	12,7%	3,1%	12,7%
Rentegruppe RG1G7	3,3%	8,2%	3,3%	8,2%
Rentegruppe RG1G8	1,9%	1,1%	1,9%	1,1%
Rentegruppe 1	12,1%	16,6%	12,1%	16,6%
Rentegruppe 2	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Rentegruppe 3	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Rentegruppe 4	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat	15,6%	5,3%	15,6%	5,3%
Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat - markedsrente	12,0%	-3,1%	12,0%	-3,1%

(fortsætter)

Noter

(1.000 kr.)

20. Pensionshensættelser (fortsat)

Omkostnings- og risikoresultat specificeres således:

2019

	Omkostnings- bidrag efter tilskrivning af omkostnings- bonus	Årets forsikrings- mæssige driftsomkost- ninger	Omkostnings- resultat	Omkostnings- resultat (i %)
Omkostningsgruppe OmkA	94.925	32.473	62.453	0,2%
Omkostningsgruppe OmkB	2.152	1.986	166	0,0%
Omkostningsgruppe OmkH	25.576	9.555	16.021	0,0%
Omkostningsgruppe 1	21.620	16.839	4.781	0,0%

	Risikoresultat efter tilskriv- ning af risiko- bonus	Risikoresultat efter tilskriv- ning af risiko- bonus (i %)
Risikogruppe DødA	-13.285	-0,1%
Risikogruppe DødB	-12.702	-0,2%
Risikogruppe DødH	-3.646	0,0%
Risikogruppe InvA	-130.018	-0,5%
Risikogruppe InvB	20.787	0,4%
Risikogruppe InvH	-82.133	-0,2%
Risikogruppe 1	39.696	0,1%
Risikogruppe 2	-3.841	-0,2%
Risikogruppe 3	41.649	0,1%
Risikogruppe 4	851	0,0%
Risikogruppe 5	-602	0,0%

2018

	Omkostnings- bidrag efter tilskrivning af omkostnings- bonus	Årets forsikrings- mæssige driftsomkost- ninger	Omkostnings- resultat	Omkostnings- resultat (i %)
Omkostningsgruppe OmkA	138.609		114.989	0,5%
Omkostningsgruppe OmkB	2.970	2.138	832	0,0%
Omkostningsgruppe OmkH	42.478	8.372	34.106	0,1%
Omkostningsgruppe 1	20.134	13.934	6.200	0,0%

	Risikoresultat efter tilskriv- ning af risiko- bonus	Risikoresultat efter tilskriv- ning af risiko- bonus (i %)
Risikogruppe DødA	1.007	0,0%
Risikogruppe DødB	-8.787	-0,1%
Risikogruppe DødH	-19.616	0,0%
Risikogruppe InvA	91.450	0,4%
Risikogruppe InvB	14.044	0,2%
Risikogruppe InvH	-5.870	0,0%
Risikogruppe 1	-15.987	-0,1%
Risikogruppe 2	-4.829	-0,3%
Risikogruppe 3	42.750	0,2%
Risikogruppe 4	-190	0,0%
Risikogruppe 5	88	0,0%

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
21. Hensættelser til markedsrenteprodukter				
Bogført værdi pr. 1.1	2.047.237	1.902.290	2.047.237	1.902.290
Årets ændring	455.606	144.947	455.606	144.947
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.	2.502.843	2.047.237	2.502.843	2.047.237
Pensionshensættelser 1. januar	2.047.237	1.902.290	2.047.237	1.902.290
Retrospektive hensættelser 1. januar	2.047.237	1.902.290	2.047.237	1.902.290
Bruttopræmier	309.041	247.911	309.041	247.911
Rentetilskrivning	226.278	-52.569	226.278	-52.569
Pensionsydelse	-72.115	-49.968	-72.115	-49.968
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-994	-818	-994	-818
Overført fra gennemsnitsrente	-6.604	391	-6.604	391
Retrospektive hensættelser 31. december	2.502.843	2.047.237	2.502.843	2.047.237
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.	2.502.843	2.047.237	2.502.843	2.047.237

Forrentning sker med P+'s faktiske afkast efter pensionsafkastskat og er således ikke tegnet med garanti baseret på en minimumsforrentning og uden udjævning.

P+ markedsrenteprodukter er fordelt på 3 profiler: P+ Vælger, ObligationsMax og AktieMax og er rene markedsrenteprodukter, hvor medlemmerne bærer hele risikoen.

22. Gæld til kreditinstitutter

Forfaldstidspunkt for gæld til kreditinstitutter:

Inden for 5 år	941.724	0	921.536	0
Efter 5 år	0	0	0	0
I alt	941.724	0	921.536	0

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
23. Anden gæld				
Derivater, repogæld og uafviklede handler	1.601.290	2.161.624	1.199.616	2.161.624
Andet	12.546	153.597	12.546	31.989
I alt	1.613.836	2.315.221	1.212.162	2.193.613
24. Eventualforpligtelser og sikkerhedsstillelser				
Registrede aktiver aflagt til sikkerhed for pensionsmæssige hensættelser:				
Statsobligationer	14.374.061	11.283.016	14.374.061	11.283.016
Erhvervsobligationer	15.083.685	16.276.294	15.083.685	16.276.294
Kapitalandele	6.996.450	3.853.888	6.996.450	3.853.888
Kollektive investeringsinstitutter	83.542.506	63.823.809	83.542.506	63.823.809
Strukturerede værdipapirer	835.800	720.057	835.800	720.057
Sikrede værdipapirer	0	8	0	8
Kontanter og indskud	0	360.606	0	360.606
Lån, herunder realkreditlån	5.308.409	3.621.609	5.308.409	3.621.609
Materielle anlægsaktiver	1.814.067	2.250.615	1.814.067	2.250.615
I alt	127.954.978	102.189.902	127.954.978	102.189.902
Prioritetsgæld med sikkerhed i ejendomme	29.146	24.296	0	0
Bogført værdi af ejendomme med pant	3.082.826	1.917.212	753.583	1.581.815
Investeringstilsagn afgivet til Private Equity, ejendomsfonde og andre alternative investeringer	13.596.213	14.578.386	13.596.213	14.578.386
Der er frem til 1. juli 2022 indgået lejeaftale med PKA Ejendomme I I/S vedrørende pensionskassens lokaler beliggende i Flintholm Company House, Dirch Passers Allé, 2000 Frederiksberg.				
Lejeforpligtelse Flintholm Company House	9.699	11.408	9.699	11.408
25. Basiskapital				
Egenkapital	1.643.380	3.650.342	1.643.380	3.650.342
Overskudskapital (MedlemsMidler)	4.221.911	7.650.681	4.221.911	7.650.681
Overskudskapital (Kollektive særlige bonushensættelser)	2.198.336	2.100.409	2.198.336	2.100.409
Immaterielle aktiver	-18.472	-17.758	-18.472	-17.758
Basiskapital	8.045.155	13.383.674	8.045.155	13.383.674

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
26. Årets realiserede resultat				
Realiseret resultat kan specificeres således:				
Egenkapitalens andel	141.074	-136.200	141.074	-136.200
Overskudskapital (MedlemsMidler 15 år)	377.619	-92.520	377.619	-92.520
Overskudskapital (MedlemsMidler)	195.969	-15.391	195.969	-15.391
Medlemmernes andel	13.368.364	-979.740	13.368.364	-979.740
Realiseret resultat i alt	14.083.026	-1.223.851	14.083.026	-1.223.851
Medlemmernes andel af realiseret resultat er anvendt til:				
Tilskrevet depoterne	13.031.673	5.145.702	13.031.673	5.145.702
Gruppeliforsikringer	113.294	110.095	113.294	110.095
Risikoforrentning	40.869	34.050	40.869	34.050
Opbygning af særlige bonushensættelser	76.317	138.683	76.317	138.683
Medlemmernes andel af årets institut PAL	-720.111	-1.009.223	-720.111	-1.009.223
Henlagt til kollektivt bonuspotentiale	1.286.552	-5.273.637	1.286.552	-5.273.637
Ændring i lån i individuelle bonuspotentiale	6.530	-6.457	6.530	-6.457
Tilbagebetaling af udlæg	-466.760	-118.953	-466.760	-118.953
Medlemmernes andel i alt	13.368.364	-979.740	13.368.364	-979.740
Årets resultat fremkommer således:				
Egenkapitalens andel af realiseret resultat	141.074	-136.200	141.074	-136.200
Risikoforrentning	8.186	34.050	8.186	34.050
Regulering af udlæg	-94.994	-145.311	-94.994	-145.311
Genforsikringsresultat	-773	275	-773	275
Diverse	-355	-1.590	-355	-1.590
Årets resultat	53.138	-248.776	53.138	-248.776

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018
27. Udlæg fra basiskapitalen, som forventes at kunne tilbageføres i efterfølgende regnskabsår				
Saldo pr. 1.1	1.016.128	1.147.831	1.016.128	1.147.831
Regulering ifm. fusion	-258.723	0	-258.723	0
Overført fra medlemmer	-57.059	-83.471	-57.059	-83.471
Overført til medlemmer	523.818	113.285	523.818	113.285
Nedskrivning af saldo pga. ny kontributionsbekendtgørelse	0	-161.517	0	-161.517
Saldo pr. 31.12.	1.224.164	1.016.128	1.224.164	1.016.128
Udlæg fra basiskapitalen fordeles på:				
Egenkapitalens andel	204.500	500.058	204.500	500.058
Overskudskapital ("MedlemsMidler 15 år")	590.151	461.505	590.151	461.505
Overskudskapital ("MedlemsMidler")	118.316	54.565	118.316	54.565
Overskudskapital (Kollektive særlige bonushensættelser)	311.197	0	311.197	0
Saldo pr. 31.12.	1.224.164	1.016.128	1.224.164	1.016.128
Udlæg fra basiskapitalen fordelt på kontributionsgrupper:				
Rentegruppe 2	13.590	8.350	13.590	8.350
Rentegruppe 3	104.127	92.138	104.127	92.138
Rentegruppe 4	120.972	284.458	120.972	284.458
Rentegruppe D	286.620	0	286.620	0
Rentegruppe E	312.683	284.977	312.683	284.977
Rentegruppe F	225.631	246.701	225.631	246.701
Risikogrube 1	0	38.899	0	38.899
Risikogrube 2	9.381	8.064	9.381	8.064
Risikogrube 5	464	0	464	0
Risikogrube DødA	7.943	0	7.943	0
Risikogrube DødB	10.564	0	10.564	0
Risikogrube DødH	35.464	34.382	35.464	34.382
Risikogrube InvA	71.460	0	71.460	0
Risikogrube InvB	0	18.159	0	18.159
Risikogrube InvH	25.265	0	25.265	0
Saldo pr. 31.12.	1.224.164	1.016.128	1.224.164	1.016.128

I henhold til § 111 i Bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser skal pensionskassen opgøre det forventede beløb, som kan tilbageføres til basiskapitalen (tidl. skyggekonto). Udlægget kan tilbageføres til basiskapitalen, hvis der opnås positive realiserede resultater i de kontributionsgrupper, som har udlæg. Hvis der opnås tilstrækkelige positive realiserede resultater, kan hele udlægget tilbageføres til basiskapitalen.

Forventningen til positive realiserede resultater i rentegrupperne med udlæg er afhængig af investeringsstrategien. Bestyrelsen har til hver en tid mulighed for at tilpasse investeringsstrategien for de kontributionsgrupper, som i dag har udlæg fra basiskapitalen.

Noter

(1.000 kr.)	Koncern		Pensionskassen	
	2019	2018	2019	2018

28. Transaktioner med nærtstående parter

Pensionskassen har transaktioner med tilknyttede, associerede og fællesledede virksomheder.

P+ I/S sælger varer og tjenesteydelser til pensionskassen. Vederlaget er fastsat på omkostningsdækkende basis.

Pensionskassen løser fælles administrative opgaver for koncernens ejendomsselskaber. Vederlaget er fastsat på omkostningsdækkende basis.

Der er endvidere indgået aftale om forrentning af udlån og mellemværender mellem pensionskassen og koncernens ejendomsselskaber på markedsbaserede vilkår.

Flere bestyrelsesmedlemmer har pensionsordninger i P+ i henhold til pensionskassens regulativer.

Informationer om løn og vederlag til bestyrelse og direktion fremgår af note 6.

Administrationsomkostninger fra P+ I/S	203.737	96.024
Administrationsvederlag til koncernens ejendomsselskaber	514	710
Renter af mellemregning	153	247
Leje af grund	5.130	5.130
Tilgodehavende hos tilknyttede virksomheder	0	5.814
Udlån til tilknyttede virksomheder	588.804	496.871
Udlån til associerede virksomheder	316.541	316.836
Renter af udlån og tilgodehavender	5.578	12.429

Noter

(1.000 kr.)

29. Specifikation af aktiver og deres afkast til markedsværdi

	Markedsværdi		Afkast før pensions-afkastskat og selskabsskat
	Primo	Ultimo	
Grunde og bygninger	13.572.076	14.249.081	4,8%
Noterede kapitalandele	35.596.827	44.442.335	28,3%
Unoterede kapitalandele	18.516.768	19.209.484	7,2%
Kapitalandele i alt	54.113.595	63.651.819	21,1%
Stats- og realkreditobligationer	29.341.182	27.607.271	0,8%
Indeksobligationer	2.492.548	2.494.894	1,9%
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	11.255.789	16.120.506	9,6%
Udlån m.v.	810.782	906.198	1,7%
Obligationer og udlån i alt	43.900.301	47.128.869	3,4%
Øvrige investeringsaktiver	49.704	754.061	9,4%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	2.214.314	3.290.748	-12,5%

MARKEDSRENTE	Markedsværdi		Afkast før pensions-afkastskat og selskabsskat
	Primo	Ultimo	
Pensionskassen			
Grunde og bygninger	259.238	261.185	4,8%
Noterede kapitalandele	702.126	814.625	28,3%
Unoterede kapitalandele	360.895	352.109	7,2%
Kapitalandele i alt	1.063.021	1.166.734	21,1%
Stats- og realkreditobligationer	483.340	506.040	0,8%
Indeksobligationer	41.375	45.731	1,9%
Kreditobligationer og emerging markets obligationer	189.114	295.488	9,6%
Udlån mv.	6.041	16.611	1,7%
Obligationer og udlån i alt	719.870	863.870	3,4%
Øvrige investeringsaktiver	4.358	13.822	9,4%
Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser	750	60.319	-12,5%

Specifikationen er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i Finanstilsynet regnskabsbekendtgørelse § 96 og kan ikke umiddelbart afstemmes med regnskabetstal. Afkast er beregnet som tidsvægtet afkast.

Værdien af valutaafdækningsinstrumenter indgår i posten "Afledte finansielle instrumenter til sikring af nettoændringen af aktiver og forpligtelser".

Note 30. Risikooplysninger

Bestyrelsen udstikker de overordnede retningslinjer for risikostyringsmiljøet, og den daglige risikostyring af pensionskassen varetages af pensionskassens administration med udgangspunkt i de retningslinjer, som bestyrelsen har vedtaget. Der foretages dagligt opgørelse af årets afkast, pensionskassens aktiver og passiver samt pensionskassens risici. Rapportering og overvågning af risici er to essentielle opgaver, som pensionskassens administration udfører for at understøtte bestyrelsens arbejde.

Pensionskassens risikofunktion repræsenteres af risikokomiteén, der har pensionskassens CRO som formand og pensionskassens direktør, finansdirektøren, investeringsdirektøren og ansvarshavende aktuar som faste medlemmer. Risikokomiteén behandler operationelle, forsikringsmæssige og finansielle risici.

Pensionskassen benytter egenudviklet software til at beregne pensionskassens solvenskapitalkrav og benytter en kombination af ekstern og egenudviklet software til at kvantificere og rapportere risici på investeringsporteføljen.

Bestyrelsen udarbejder årligt dens egen, årlige vurdering af risiko og solvens (ORSA-rapporten) til Finanstilsynet. I rapporten kortlægges pensionskassens samlede risikobillede.

De risici, som pensionskassen er eksponeret for, kan opdeles i fem hovedkategorier: markedsrisici, modpartsrisici, livsforsikringsrisici, operationelle risici og øvrige risici.

Markedsrisici er risikoen for, at aktiverne og passivernes værdi ændres som følge af bevægelser på de finansielle markeder, det være sig på både kapital-, rente-, valuta- og kreditmarkeder. Markedsværdiopgørelsen af pensionskassens hensættelser

er følsomme over for bevægelser på de danske og europæiske rentemarkeder.

Modpartsrisici er risikoen for, at pensionskassens modparter på især finansielle instrumenter går konkurs og som følge heraf ikke kan leve op til deres forpligtelser. Pensionskassen afdækker denne risiko ved at forlange sikkerhedsstillelse for store udestående fordringer.

Livsforsikringsrisici er risikoen for, at pensionskassens estimater for levetid og invaliditet undervurderer den fremtidige udvikling i medlemmernes levetid og invaliderisiko. I det individuelle solvensbehov skal pensionskassen hensætte kapital til at imødegå en eventuel fremtidig ugunstig udvikling i medlemmernes levetid og invaliditetsmønster. Der findes p.t. ikke noget effektivt marked til at afdække denne risiko.

Operationelle risici er bl.a. risikoen for, at menneskelige og tekniske fejl kan opstå i pensionskassens processer. Pensionskassen søger at minimere denne risiko ved at have effektive systemer og forretnings- og arbejdsgange.

Øvrige risici er alle andre risici, som typisk er svære at kvantificere med et kapitalkrav. Det kunne fx være risici, der opstår ved ændret politisk klima, skattesystem, omdømmetab eller overenskomstaftaler.

Bestyrelsens vurdering er, at de risici, som pensionskassen er eksponeret for, er acceptable.

I ledelsesberetningens afsnit om 'Risici og kapitalforhold' er pensionskassens politikker samt styring af pensionskassens risici yderligere specificeret.

Note 31. Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Årsregnskabet er aflagt efter Lov om finansiel virksomhed, Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser og pensionskassens vedtægt.

Ændringer i regnskabsbekendtgørelsen

Der er udstedt en ændringsbekendtgørelse til regnskabsbekendtgørelsen med virkning for regnskabsåret 2019, som har medført ændrede note- og præsentationskrav.

Der er indført nye oplysningskrav vedrørende anvendte teknikker og input til dagsværdimåling af aktiverne og forpligtelserne samt oplysning om kursregulering.

Solvensdækningsnøgletallet er i overensstemmelse med ændringsbekendtgørelsen flyttet til præsentation i ledelsesberetningen, ligesom der er sket ændring i præsentationen af følsomhed over for risici.

Fusion med DIP

Fusionen med DIP er gennemført ved anvendelse af sammenlægningsmetoden, hvorefter der ikke foretages omvurdering af aktiver og forpligtelser til dagsværdi i den ophørende pensionskasse, ligesom der ikke opgøres goodwill. De fusionerede pensionskassers aktiver og forpligtelser sammenlægges derfor på baggrund af regnskabsmæssige værdier. Fusionsomkostninger indregnes i resultatopgørelsen i den periode, hvor de afholdes.

Sammenlægningsmetoden indebærer, at koncern- og årsregnskabet aflægges som om, pensionskasserne havde været sammenlagt fra og med den tidligste regnskabsperiode, der indgår i regnska-

bet. Sammenligningstal i resultatopgørelse, balance og noter samt oplysninger i femårsoversigt er derfor ændret. Relevante nøgletal for de seneste 5 år er genberegnet og præsenteret, som om de to pensionskasser altid havde været én.

I forbindelse med fusionen besluttede bestyrelserne i DIP og JØP, at de to medlemsbestande skulle have samme forholdsmæssige egenkapital og særlige bonushensættelser ved fusionen. I forbindelse med fusionen er der derfor pr. 1. januar 2019 udloddet 2,1 mia. kr. i særlige bonushensættelser fra egenkapitalen hidrørende fra DIP, og der er udloddet 3,4 mia. kr. til medlemmernes depoter fra bestanden i JØP. Der henvises til note 19 for en nærmere beskrivelse.

DIP og JØP har i en årrække investeret i samme ejendomme, obligationer, skove, udlån mv. via samme investeringsenheder. I forbindelse med fusionen er der derfor investeringer, som har ændret klassifikation i balancen til associerede eller tilknyttede virksomheder.

Den anvendte regnskabspraksis var identisk i de to fusionerede pensionskasser før fusionen, og den anvendte regnskabspraksis er uændret i forhold til årsrapporterne for 2018.

Generelt om indregning og måling

Indtægter indregnes i resultatopgørelsen i takt med, de indtjenes. Herudover indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi eller amortiseret kostpris i resultatopgørelsen i den periode, hvori de opstår. Endvidere indregnes i resultatopgørelsen alle omkostninger, der er afholdt for at opnå årets indtjening, herunder afskrivninger, nedskrivninger og hensatte forpligtelser samt tilbageførsler af beløb,

der tidligere har været indregnet i resultatopgørelsen.

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde pensionskassen, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå pensionskassen. Der indregnes en hensættelse, når der foreligger en retslig eller faktisk forpligtelse, og når det er sandsynligt, at forpligtelsen vil blive effektueret, og forpligtelsen kan måles pålideligt.

Solgte værdipapirer i forbindelse med repo-forretninger, der samtidig med salget er købt tilbage på et senere aftalt tidspunkt, forbliver i balancen. Modtagne beløb indregnes som gæld til erhververen og forrentes som aftalt. Måling af værdipapirerne er uændret, og såvel kursreguleringer som renter mv. indregnes i resultatopgørelsen. Købte værdipapirer i forbindelse med reverse-forretninger, der samtidig med købet er solgt tilbage på et senere aftalt tidspunkt, indregnes ikke i balancen. Afgivne beløb indregnes som et tilgodehavende og forrentes som aftalt. Værdireguleringer indregnes løbende i resultatopgørelsen i regnskabsposten kursreguleringer.

Hensatte forpligtelser måles til ledelsens bedste skøn over det beløb, hvormed forpligtelsen forventes at kunne indfries.

Indregning af finansielle aktiver og afledte finansielle instrumenter sker på handelsdagen. Indregning ophører, når retten til at modtage/afgive pengestrømme fra et finansielt aktiv eller passiv er udløbet, eller hvis den er overdraget, og pensionskassen i al væsentlighed har overført alle risici og afkast tilknyttet ejendomsretten.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til dagsværdi. Dagsværdi er den pris, der ville blive opnået ved salg af et aktiv eller betalt for at overdrage en forpligtelse i en normal transaktion

mellem markedsdeltagerne på målingstidspunktet. Dagsværdi kan stemme overens med indre værdi, såfremt indre værdi beregnes på baggrund af underliggende aktiver og forpligtelser målt til dagsværdi.

Der er tre niveauer af dagsværdimåling:

Niveau 1 er baseret på noterede priser, der fremkommer i forbindelse med omsætning i aktive markeder. Findes der et aktivt marked for børsnoterede kapitalandele, obligationer, afledte finansielle instrumenter m.m., måles dagsværdien som udgangspunkt til lukkekursen på balancedagen.

Niveau 2 er baseret på observerbare input. Er der ikke noteret en lukkekurs, anvendes en anden offentlig kurs, der må antages bedst at svare hertil, i form af indikative priser fra banker/brokere. For noterede papirer, hvor lukkekursen ikke afspejler dagsværdien, anvendes valueringsteknikker eller andre observerbare oplysninger til fastlæggelse af dagsværdien. Afhængigt af aktivets eller passivets karakter kan der være tale om beregning ud fra grundlæggende parametre som rente, valutakurser og volatilitet eller ved sammenligning med handelspriser for sammenlignelige instrumenter.

Niveau 3 anvendes for finansielle aktiver og forpligtelser, hvor værdiansættelsen ikke kan baseres på observerbare data, enten da disse ikke er tilgængelige eller ikke skønnes at være brugbare til fastsættelsen af dagsværdi. I stedet anvendes oplysninger om udviklingen i investeringen, de finansielle markeder og ændringer risikofaktorerne for investeringen til at værdiansætte aktivet.

Der overføres kun mellem kategorierne i værdiansætteshierarkiet, såfremt der er ændringer i tilgængelige data til brug for værdiansættelse.

Oplysning om aktivernes placering i dagsværdihierarkiet fremgår af note 18.

Pensionskassen har forretningsgange, der sikrer funktionsadskillelse mellem afdeling med ansvar

for køb og salg, og afdelinger, der overvåger, rapporterer og værdifastsætter aktiverne. Pensionskassen har regelmæssig kontrol af, at markedspriserne og værdiansættelsesmodellerne er relevante og pålidelige.

Immaterielle og materielle aktiver indregnes til kostpris på anskaffelsestidspunktet.

På balancedagen omregnes monetære aktiver og forpligtelser i fremmed valuta. Ved omregning af beløb i balancen i fremmed valuta til danske kroner er anvendt balancedagens officielle valutakurs. Transaktioner i fremmed valuta i årets løb er omregnet til transaktionsdagens kurs. Såvel realiserede som urealiserede valutakursreguleringer indgår i resultatopgørelsen.

Regnskabsmæssige skøn

Ved regnskabsudarbejdelsen anvendes der skøn og vurderinger, som påvirker størrelsen af aktiver og forpligtelser og dermed resultatet i indeværende og kommende år. De væsentligste skøn og vurderinger vedrører fastsættelse af dagsværdi på investeringsejendomme, dagsværdi af kapitalandele, herunder unoterede værdipapirer, fonde samt løbetidsafhængig diskonteringsrate og forudsætninger om invaliditet og dødelighed ved opgørelsen af pensionshensættelser.

De anvendte skøn og vurderinger er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser for forsvarlige, men som i sagens natur er behæftet med usikkerhed.

Ledelsen har individuelt fastsat dagværdien på pensionskassens direkte ejede ejendomme ud fra DCF-metoden (Discounted Cash Flow). Ejendomsværdien beregnes på grundlag af ejendommens forventede indtægter og omkostninger over en 11-årig budgetperiode ved anvendelse af DCF-metoden. Til understøttelse af de fastsatte værdier er der indhentet mæglervurderinger.

Vurderingen af dagsværdi på investeringer i unoterede værdipapirer og fonde er baseret på seneste regnskab eller anden rapportering. Da rapportering

ofte modtages med stor tidsmæssig forsinkelse, har ledelsen indhentet supplerende oplysninger om prisudviklingen siden den senest modtagne rapportering og frem til balancedagen for at vurdere et aktuelt markedsniveau.

Pensionshensættelserne opgøres som nutidsværdien af bedste skøn af de forventede betalingsstrømme i henhold til de pensionsaftaler, som selskabet har indgået.

Opgørelsen er baseret på forudsætninger om en række variable, heriblandt den fremtidige dødelighed og invaliditet, genkøb og omskrivning til fripolice.

Som bedste skøn for forudsætningerne vedrørende dødeligheden benyttes Finanstilsynets levetidsmodel og benchmark for levetidsforbedringer. Bedste skøn for de øvrige forudsætninger er fastlagt ud fra observationer i pensionskassen. Disse er anmeldt til Finanstilsynet i det tekniske grundlag.

Til opgørelse af værdien af pensionskassens hensættelser anvendes en rentekurve, som er fastlagt af EIOPA med VA-tillæg, og som er godkendt af Finanstilsynet.

Administrationssatserne i opgørelsen er fastsat som bedste skøn over de faktiske omkostninger, bestanden vil kunne administreres for.

Koncernregnskab

Koncernregnskabet omfatter virksomheder, hvor moderselskabet direkte eller indirekte ejer mere end 50 pct., samt virksomheder, hvor moderselskabet i øvrigt udøver en bestemmende indflydelse.

Koncernregnskabet fremtræder som en sammenlægning af pensionskassens og dattervirksomhedernes resultatopgørelser og balancer efter, der er foretaget eliminering af indtægter og udgifter vedrørende transaktioner mellem pensionskassen og dattervirksomhederne samt eliminering af mellemværender, renter og kapitalandele.

Koncernregnskabet omfatter de virksomheder, som fremgår af note 13.

Koncerninterne transaktioner

Til koncerninterne transaktioner regnes udlån til tilknyttede virksomheder, fælles administration og løbende mellemregning med dattervirksomheder. Et eventuelt kortfristet mellemværende mellem koncernens virksomheder udlignes løbende.

Tilknyttede ejendomsvirksomheders andel af omkostningerne er i henhold til administrationsaftale opgjort på omkostningsdækkende basis.

Udlån til tilknyttede virksomheder måles efter første indregning til dagsværdi. Forrentning af udlån finder sted på markedsvilkår.

Resultatopgørelsen og anden totalindkomst Medlemsbidrag

Medlemsbidrag og engangsindskud fra pensionsordninger indregnes i resultatopgørelsen for den periode, de vedrører. Indtægten er fratrukket arbejdsmarkedsbidrag. Bidrag fra investeringskontrakter i markedsrenteordninger medtages direkte på balancen.

Investeringsafkast

Indtægter fra tilknyttede og associerede virksomheder indeholder andel af resultat efter skat samt eventuelle realiserede gevinster og tab ved salg i årets løb.

Indtægter af investeringsejendomme indeholder resultat ved drift af investeringsejendomme efter fradrag af udgift til ejendomsadministration. Regulering til dagsværdien af investeringsejendomme er indeholdt i posten *Kursregulering*.

Renteindtægter og udbytter mv. indeholder renter af obligationer, andre værdipapirer, indlån og tilgodehavender. Endvidere indgår udbytte af kapitalandele bortset fra udbytte fra tilknyttede og associerede virksomheder.

Såvel realiserede som urealiserede kursgevinster og -tab medtages i resultatopgørelsen. Værdireguleringer samt gevinster og tab, der kan henføres til valutaforskelle ved omregning til danske kroner, indgår ligeledes under denne post.

Renteudgifter indeholder primært renteudgifter af gæld til kreditinstitutter og øvrige gældsforpligtelser.

Indtægter fra kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder

Indtægter fra kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder indeholder koncernens og selskabets forholdsmæssige andel af det samlede resultat efter skat opgjort efter koncernens regnskabspraksis. I koncernregnskabet indregnes tilknyttede virksomheder fuldt ud og vises på separate linjer i tilknytning til resultatopgørelsen.

Administrationsomkostninger

Administrationsomkostninger opdeles i administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed og administrationsomkostninger, der vedrører pensionsvirksomhed. Omkostninger, som ikke umiddelbart kan henføres til en af disse kategorier, fordeles på baggrund af en vægtet vurdering.

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed indeholder porteføljestyringsgebyrer til kapitalforvaltere, direkte handelsomkostninger, depotgebyrer samt egne omkostninger til administration af investeringsaktiver. Handelsomkostninger ved køb/salg af værdipapirer udgiftsføres separat under investeringsomkostninger.

Administrationsomkostninger i forbindelse med pensionsvirksomhed omfatter løn og gager samt sociale omkostninger, pensioner samt andre administrationsomkostninger, herunder andel af årets af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver mv.

Aktuel PAL og udskudt PAL

Posten pensionsafkastskat (PAL) indeholder både individuel PAL og institut-PAL. Instituttets pensionsafkastskat beregnes som 15,3 pct. af det skattepligtige afkast, men efter fradrag af det individuelle PAL-grundlag. Det individuelle grundlag for pensionsafkastskat beregnes ud fra det afkast, der tilskrives kundernes depoter samt MedlemsMidler, Individuelle og Kollektive Særlige Bonushensættelser. Omkostninger i forbindelse med pensionskas-

sens investeringsvirksomhed fragår i pensionsafkastskattegrundlaget og reducerer dermed den samlede pensionsafkastskat.

Koncernens ejendomsselskaber er under visse betingelser fritaget fra selskabsskat. Betingelserne er, at mindst 90 pct. af selskabernes aktiver består af fast ejendom. Betingelserne har været opfyldt i regnskabsåret. Afkastet af ejendomsselskaberne indgår således i pensionskassens grundlag for beregning af PAL-skat.

Aktuelle PAL-skatteforpligtelser og tilgodehavende aktuel PAL-skat indregnes i balancen som beregnet PAL for året reguleret for PAL fra tidligere år. PAL-skatten afregnes senest den 31. maj i det efterfølgende år.

Udskudte PAL-aktiver indregnes med den værdi, hvortil de forventes at blive anvendt enten ved udligning i PAL-skat af fremtidig indtjening eller ved modregning i udskudte PAL-forpligtelser inden for samme juridiske skatteenhed.

Udskudt PAL-skat måles på grundlag af de skatte-regler, der med balancedagens lovgivning vil være gældende, når den udskudte PAL-skat forventes udløst som aktuel PAL-skat.

Pensionsydelse

Pensionsydelse omfatter årets udbetalte ydelse på pensionsordning, MedlemsMidler og særlige bonushensættelse samt betalinger til gruppeordning og ulykkesforsikringer. Pensionsydelse fra investeringskontrakter i markedsrenteordning medtages direkte i balancen.

Ændring i pensionshensættelse

Posten omfatter årets ændringer i pensionshensættelse.

Ændring i fortjenstmargen

Posten omfatter årets henlæggelse til eller forbrug af fortjenstmargen.

Ændringer i hensættelse i markedsrenteordning

Ændringer i hensættelse i markedsrenteordning omfatter årets ændring i markedsrenteordning bortset fra bidrag og ydelse vedrørende investeringskontrakter.

Ændring i overskudskapital

Posten omfatter årets henlæggelse til eller forbrug af overskudskapital.

Overført investeringsafkast

Den del af det samlede investeringsafkast, der kan henføres til egenkapitalen i henhold til kontributionsbekendtgørelsen, og de regler, pensionskassen har anmeldt til Finanstilsynet.

Fordeling af resultat

Årets realiserede resultat fordeles i henhold til kontributionsbekendtgørelsen og pensionskassens anmeldelse til Finanstilsynet.

Egenkapitalens og MedlemsMidlers andel af det realiserede resultat består af afkastet af egne aktiver efter skat.

Alle pensionskassens medlemmer er opdelt i kontributionsgrupper. Der opgøres et realiseret resultat for hver kontributionsgruppe, som samlet udgør medlemmernes andel af det realiserede resultat. Pensionskassen medlemmer er også opdelt i rente-, risiko- og administrationsgrupper.

Hvis en gruppes realiserede resultat (efter bonus) er negativt i et givent år, dækkes underskuddet først af gruppens kollektive bonuspotentialer, herefter af fortjenstmargenen, så af individuelle bonuspotentialer (kun for rentegrupper) og til sidst af egenkapitalen, MedlemsMidler og de særlige bonushensættelse. Dækkes et tab af egenkapitalen og de særlige bonushensættelse, anmeldes det til Finanstilsynet, og beløbet indhentes i de efterfølgende regnskabsår.

Hvis en gruppes realiserede resultat (efter bonus) er positivt, indfries først udlæg fra egenkapitalen, MedlemsMidler og de særlige bonushensættelse,

herefter genopbygges individuelle bonuspotentialer (kun for rentegrupper), efterfølgende finansieres fortjenstmargen, og til sidst overføres det resterende beløb til gruppens kollektive bonuspotentialer.

Anden totalindkomst

Anden totalindkomst præsenteres i forlængelse af resultatopgørelsen og indeholder poster, der efter gældende regler indregnes som anden totalindkomst.

Balancen

Immaterielle aktiver

Under posten *Immaterielle aktiver* indgår anskaffelser af software samt udviklingsomkostninger til medlemssystem.

På tidspunktet for første indregning måles immaterielle aktiver til kostpris. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. Efterfølgende måles aktiverne til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Der forventes ingen scrapværdi.

Afskrivninger foretages fra tidspunktet for færdiggørelsen lineært over 3 år.

Materielle aktiver

Under posten *Materielle aktiver* indgår driftsmidler.

Driftsmidler, der væsentligst vedrører indretning af lejede lokaler og anskaffelse af IT-udstyr og biler, måles på tidspunktet for første indregning til kostpris og efterfølgende til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger. Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. Afskrivninger foretages lineært over aktivernes forventede brugstid. Der indregnes scrapværdi på enkelte aktivtyper.

De forventede brugstider er 3 år.

Værdiforringelse

Den regnskabsmæssige værdi af immaterielle og materielle aktiver vurderes årligt for indikationer på værdiforringelse ud over det, som udtrykkes ved afskrivning.

Foreligger der indikationer på værdiforringelse, foretages nedskrivningstest af hvert enkelt aktiv eller en gruppe af aktiver. Der foretages nedskrivning til genindvindingsværdien, hvis denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Som genindvindingsværdi anvendes den højeste værdi af nettosalgspris og kapitalværdi. Kapitalværdien opgøres som nutidsværdien af de forventede nettopengestrømme fra anvendelsen af aktivet eller aktivgruppen og forventede nettopengestrømme ved salg af aktivet eller aktivgruppen efter endt brugstid.

Investeringsejendomme

Investeringsejendomme måles efter første indregning til dagsværdi. Ejendommenes dagsværdi opgøres efter DCF-metoden (Discounted Cash Flow), hvor forventede indtægter og omkostninger for en 11-årig budgetperiode indregnes. Nutidsværdien opgøres ved diskontering med et for hver ejendom individuelt fastsat forrentningskrav (afkastprocent). Afkastprocenten afhænger af beliggenhed, ejendomstype og anvendelsesmulighed, indretning og vedligeholdelsesstand samt lejekontrakternes løbetid, lejeregulering og lejeres bonitet. Til understøttelse af dagsværdiopgørelsen er der indhentet eksterne mæglervurderinger.

Koncernens andele i interessentskaber, der ejer fast ejendom, indgår i regnskabet under regnskabsposterne investeringsejendomme som følge af pro-rata konsolidering.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Posten indeholder dattervirksomheder, hvor pensionskassen har bestemmende indflydelse. Det er som udgangspunkt tilfældet, når pensionskassen har mere end 50 pct. af stemmerettighederne. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om pensionskassen har bestemmende indflydelse ud fra

muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder er opgjort efter koncernens regnskabspraksis og måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte regnskab og tillæg af værdireguleringer, der fremkommer som følge af forskellige værdiansættelsesprincipper i P+ og dattervirksomhederne. P+ og koncernens resultat og egenkapital bliver dermed identiske.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder, der ikke ejes 100 pct. af pensionskassen, indarbejdes fuldt ud i koncernregnskabet. Minoritetsandelene vises herefter på separate linjer i hhv. resultatopgørelsen og under egenkapitalen.

Udlån til tilknyttede selskaber

Koncerninterne lån ydes i henhold til skriftlige aftaler og er på markedsvilkår. Udlån til tilknyttede selskaber måles til amortiseret kostpris.

Kapitalandele i associerede virksomheder

Posten indeholder virksomheder, hvor pensionskassen som udgangspunkt har mellem 20 og 50 pct. af stemmerettighederne, herunder fællesledede virksomheder. Det vurderes dog for den enkelte virksomhed, om pensionskassen har betydelig indflydelse ud fra muligheden for at påvirke aktiviteter, ledelsesstruktur og andre væsentlige økonomiske dispositioner.

Kapitalandele i associerede virksomheder måles til den forholdsmæssige andel af den regnskabsmæssige indre værdi med udgangspunkt i virksomhedens senest aflagte regnskab.

Kapitalandele og investeringsforeningsandele

Børsnoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele måles til dagsværdi på balancedagen (noteret pris på et aktivt marked).

For Private Equity-investeringer og andre unoterede kapitalandele og investeringsforeningsandele

fastlægges dagsværdien individuelt med udgangspunkt i foreliggende rapporteringer om investeringernes dagsværdier suppleret med indhentede oplysninger om prisudviklingen siden den senest modtagne rapportering og frem til balancedagen.

Hvor det ikke er muligt at indhente oplysning om prisudvikling, foretages skøn over dagsværdier på balancedagen ud fra supplerende oplysninger om sammenlignelige nøgletal, cashflow mv.

Pensionskassens aktiver opdeles i et dagsværdihierarki, der grupperer aktiverne efter de underliggende værdiansættelses teknikker.

Obligationer

Obligationer måles til dagsværdi fastsat ud fra den pris, der vil blive modtaget ved salg, eller den pris, der skal betales ved en normal transaktion mellem markedsdeltagere på balancedagen. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer opgøres til nutidsværdien af obligationerne.

Hvis der ikke findes et aktivt marked, fastsættes dagsværdien på grundlag af værdiansættelsesteknikker, der har til formål at fastlægge den transaktionspris, som ville fremkomme mellem uafhængige parter.

Ændringer til dagsværdien indregnes løbende i resultatopgørelsen under kursreguleringer.

Pantesikrede udlån og andre udlån

Udlån med pant i fast ejendom og andre udlån måles til dagsværdien på balancedagen.

Indlån kreditinstitutter

Indlån i kreditinstitutter måles til amortiseret kostpris.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter indregnes første gang på handelsdagen til dagsværdi og måles efterfølgende ligeledes til dagsværdi. For afledte finansielle instrumenter, der handles på en markedsplads, anvendes den offentligt tilgængelige markedskurs. For afledte finansielle instrumenter,

der ikke handles på en markedsplads, anvendes forskellige anerkendte værdiansættelsesmetoder afhængig af instrumenttype.

Ændringer i dagsværdien af afledte finansielle instrumenter indregnes løbende i resultatopgørelsen. Afledte finansielle instrumenter med positiv dagsværdi indregnes i balancen som et aktiv, og afledte finansielle instrumenter med negativ dagsværdi indregnes i balancen som en forpligtelse. Værdipapirer, der som led i sikkerhedsstillelse og kun formelt er overdraget til pensionskassens eje, indregnes ikke i balancen, idet pensionskassen ikke bærer risiko og afkast på disse. Tilsvarende indregnes værdipapirer, som pensionskassen kun formelt har overdraget til modparter som led i sikkerhedsstillelse, fortsat i balancen.

Investeringsaktiver tilknyttet markedsrenteordninger

Værdien af markedsrenteordninger udgør den forholdsmæssige andel af investeringsaktiverne.

Tilgodehavender

Tilgodehavender hos medlemmer og tilknyttede virksomheder mv. måles efter første indregning til amortiseret kostpris med fradrag af nedskrivninger ved værdiforringelse.

Andre tilgodehavender

Andre tilgodehavender omfatter repo reverse-mellemværender. Købte værdipapirer i forbindelse med reverse-forretninger, der samtidig med købet er solgt tilbage på et senere aftalt tidspunkt, indregnes ikke i balancen. Afgivne beløb indregnes som et tilgodehavende og forrentes i henhold til reverseaftalen. Tilgodehavende i forbindelse med repo reverse mellemværende måles til dagsværdi.

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger består af indlån i kreditinstitutter, der ikke er aftaleindskud. Likvide beholdninger måles til dagsværdi.

Periodeafgrænsningsposter (aktiver)

Periodeafgrænsningsposter omfatter tilgodehaven-

derenter og optjent leje samt afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Pensionshensættelser

Pensionshensættelserne er opgjort af pensionskassens ansvarshavende aktuar på baggrund af det til Finanstilsynet anmeldte tekniske grundlag. Opgørelsen anvender forudsætninger om en række variable, heriblandt den fremtidige dødelighed, invaliditet, genkøb og omskrivning til fripolice. Disse er fastsat som bedste skøn.

Ved opgørelsen benyttes endvidere en diskonteringsrente med volatilitetsjustering, som er fastsat af EIOPA.

Pensionshensættelserne kan opdeles i garanterede ydelser, inkl. risikomargen, individuelle bonuspotentialer og kollektivt bonuspotentiale.

De garanterede ydelser er beregnet som nutidsværdien af de aktuelt garanterede ydelser tillagt nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration og med fradrag af nutidsværdien af de forventede fremtidige præmier.

Risikomargen er det beløb, som pensionskassen må forventes at skulle betale til en erhverver af pensionskassens bestand, for at denne vil påtage sig risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle bestanden afviger fra den opgjorte værdi. Risikomargen regnes ved brug af Cost of Capital-metoden defineret i Solvens II-reglerne.

Individuelle bonuspotentialer er forskellen mellem de retrospektive hensættelser og de garanterede ydelser fratrukket den individuelle del af fortjenstmargen. Individuelle bonuspotentialer kan ikke være negative.

Det kollektive bonuspotentiale er den del af medlemmernes bonusret, der ikke er indeholdt i de retrospektive hensættelser. Hvis det individuelle bonuspotentiale er 0, vil eventuel fortjenstmargen,

der ikke er indeholdt i individuelle bonuspotentiale, blive fratrukket det kollektive bonuspotentiale.

Fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter

Fortjenstmargen er nutidsværdien af pensionskassens endnu ikke indtjente fortjeneste på kontrakterne, som forventes indregnet i resultatopgørelsen i takt med, at der ydes forsikringsdækning og eventuelle andre ydelser under kontrakterne.

Markedsrenteprodukter

Opgørelsen af markedsrenteprodukter foretages for hvert enkelt medlem som værdien af medlemmets aktiver. Medlemmets indestående forrentes med P+'s faktiske afkast efter pensionsafkastskat og er således ikke tegnet med garanti baseret på en minimumsforrentning.

Ændring i hensættelser omfatter årets ændring i markedsprodukt-hensættelser bortset fra bidrag og ydelser der føres direkte på balancen.

Overskudskapital

MedlemsMidler (Individuelle Særlige Bonushensættelser) er en del af basiskapitalen og er opgjort for hvert enkelt medlem. De er afsat til senere udbetaling til det enkelte medlem.

Kollektive Særlige Bonushensættelser er en del af basiskapitalen og er afsat til senere udbetaling til medlemmerne.

Gæld

Gæld til kreditinstitutter omfatter blandt andet repo-forretninger. Repoforretninger er solgte værdipapirer, hvor der i forbindelse med salget samtidigt er indgået aftale om tilbagekøb af værdipapiret på et senere aftalt tidspunkt. Værdipapiret forbliver i balancen. Modtagne beløb indregnes som gæld til erhververen og forrentes i henhold til den indgået repoaftale. Gæld i forbindelse med repo-forretninger måles til dagsværdi.

Lovpligtige vedligeholdelsesforpligtigelser omfatter forpligtigelser i henhold til lejelovens bestemmelser. Lovpligtige vedligeholdelsesforpligtigelser indregnes, når selskabet som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtigelse, og det er sandsynligt, at indfrielse af forpligtigelsen vil medføre et forbrug af pensionskassens økonomiske ressourcer. Måles til amortiseret kostpris svarende til nominel værdi.

Handelsafvikling måles til dagsværdi og består af skyldige omkostninger og gæld vedrørende handelsafvikling, der omfatter provenuet fra uafviklede køb af finansielle instrumenter samt indløsninger før eller på balancedagen, hvor betalingen først sker efter balancedagen.

Prioritetsgæld måles til dagsværdi. Andre gældsposter måles til amortiseret kostpris.

Periodeafgrænsningsposter (passiver)

Periodeafgrænsningsposter omfatter modtagne indtægter, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Eventualaktiver

Der oplyses om arten af væsentlige eventualaktiver, som vil kunne tilgå pensionskassen i økonomiske fordele.

Eventualforpligtelser

Der oplyses om eventualforpligtelser og andre forpligtende aftaler, som kan, men sandsynligvis ikke vil, kræve et træk på koncernens ressourcer. Endvidere oplyses om aktuelle forpligtelser, der ikke er indregnet, idet det ikke er sandsynligt, at forpligtelsen vil medføre træk på koncernens ressourcer.

Hoved- og nøgletal

Hoved- og nøgletal er opstillet i overensstemmelse med Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser. Der henvises til afsnit om forklarende tekst til nøgletal.

Forklarende tekst til nøgletal

Afkastnøgletal (N1-N3)

Afkastnøgletallene viser pensionskassens afkast på investeringerne af aktiverne efter afholdelse af investeringsomkostninger og giver derfor et mål for det investeringsafkast, der er til rådighed for medlemmerne og egenkapitalen.

Afkastnøgletallene er beregnet som pengevægtet afkast, som udtrykker den faktiske forrentning (relative værditilvækst), som er opnået i perioden, inklusive afkastet på nettoindbetalingerne i perioden. Det pengevægtede afkast beregnes som det opnåede afkast i kroner over perioden i forhold til den gennemsnitligt investerede kapital, hvor der tages hensyn til den tidsmæssige placering af ind- og udbetalinger i perioden.

Afkast relateret til gennemsnitsrenteprodukter (N1)

Viser afkastet før pensionsafkastskat i forhold til den gennemsnitlige forsikringsmæssige hensættelse for gennemsnitsrenteprodukter.

Afkast relateret til markedsrenteprodukter (N2)

Viser afkastet før pensionsafkastskat i forhold til den gennemsnitlige forsikringsmæssige hensættelse for markedsrenteprodukter.

Risiko på markedsrenteprodukter (N3)

Alle markedsrenteprodukter skal risikomærkes med et risikotal mellem 1 og 7. Risikotallet kan anvendes til sammenligning af risikoen med andre markedsrenteprodukter.

Omkostnings- og resultatnøgletal (N4 – N5)

Omkostningsnøgletallene (N4 – N5) viser pensionskassens afholdte omkostninger til administration.

Omkostningsprocent af hensættelser (N4)

Viser omkostningerne målt i forhold til summen af de forsikringsmæssige hensættelser. Herved vises, hvor meget pensionskassens forrentningsevne ville blive nedsat, hvis afkastet var den eneste kilde til omkostningsdækning.

Omkostninger pr. medlem (N5)

Viser det bidrag til omkostninger, som hvert medlem ville betale, hvis omkostningerne blev fordelt ligeligt blandt dem.

Forrentningsnøgletal (N6 – N7)

Forrentningsnøgletallene vedrører den forrentning (afkast i forhold til kapitalandel), som pensionskassens medlemmer og kapitalindskydere, herunder egenkapitalen, har opnået.

Forrentningsnøgletallene er - som afkastnøgletallene - beregnet som pengevægtede afkast.

Egenkapitalforrentning efter skat (N6)

Viser årets resultat efter skat i forhold til den gennemsnitlige egenkapital.

Forrentning af overskudskapital efter skat (N7)

Forrentningen af overskudskapital efter skat viser årets afkast til MedlemsMidler og de særlige bønushensættelser sat i forhold til den gennemsnitlige markedsværdi.

Ordlister

Aktuar

er en forsikringsmatematiker. Pensionskassens ansvarshavende aktuar er ansvarlig for opgørelsen af de pensionsmæssige hensættelser over for Finanstilsynet.

Akkumuleret værdiregulering

er forskellen mellem pensionshensættelser i alt og retrospektive hensættelser efter kollektivt bonuspotentiale er fratrukket.

Associerede virksomheder

er virksomheder, hvori pensionskassen ejer mellem 20 og 50 pct. af selskabskapitalen, men ikke har bestemmende indflydelse samt fællesledede virksomheder.

Basiskapital

består af pensionskassens egenkapital og overskudskapital. Basiskapitalen skal som minimum være af samme størrelse som pensionskassens solvenskapitalkrav, jf. nedenfor.

Bonus

er et beløb, hvormed pensionskassen forøger medlemmernes pension ud over det anmeldte grundlag.

Dagsværdi

er et udtryk for et aktivs forventede salgpris på en given dato. Typisk børskursværdi.

Depotrente

er den årlige forrentning, der tilskrives medlemmernes depoter. Medlemmer på samme ordning får altid samme forrentning, mens der kan være forskel i forrentningen på de forskellige ordninger. Baggrunden for denne forskel ligger bl.a. i den forskellige risiko, der er forbundet med pensionstilsgagnene på de forskellige ordninger.

Eliminering

er tilbageførsel af interne transaktioner og udligning af interne tilgodehavender, gældsposter og aktiebesiddelser mellem koncernselskaber i forbindelse med udarbejdelse af et koncernregnskab.

Eventualaktiver

er et muligt aktiv, der hidrører fra tidligere begivenheder, hvis eksistens kun kan bekræftes ved, at der indtræffer en eller flere usikre begivenheder, som ikke er under virksomhedens fulde kontrol.

Eventualforpligtelser

er forpligtelser, hvor forpligtelsens størrelse ikke kan måles med tilstrækkelig pålidelighed, og det er tvivlsomt, om forpligtelsen vil medføre fremtidig betaling.

Fortjenstmargen

er en komponent i værdien af en forsikrings- eller investeringskontrakt, der repræsenterer nutidsværdien af virksomhedens endnu ikke indtjente fortjeneste på kontrakten, og som forventes indregnet i resultatopgørelsen i takt med, at virksomheden yder forsikringsdækning og eventuelle andre ydelser under kontrakten.

Garanterede ydelser

er nutidsværdien af de ydelser, der er beregnet på baggrund af en forsikringstagers grundlagspension (garanteret eller betinget) eller en part i en investeringskontrakt samt nutidsværdien af de forventede fremtidige udgifter til administration af kontrakten med fradrag af nutidsværdien af de aftalte fremtidige præmier. Garanterede ydelser opgøres under hensyn til forsikringstagerens eller kontraktpartens udnyttelse af optioner som tilbagekøb eller præmieophør.

Gennemsnitsrente

er den rente i et gennemsnitsrenteprodukt, du får

i afkast i form af en depotrente. Afkastet af investeringerne fordeles jævnt ud over tid og mellem kunderne. I år med høje afkast lægger vi til side i en fælleskasse til år med lave eller negative afkast. Det giver dig en stabil rente – uden store udsving.

Grundlagsrente

er den rente, som indgår i det tekniske grundlag, og som pensionerne beregnes ud fra. Finanstilsynet fastsætter den maksimale grundlagsrente, der må anvendes.

Grundkapital

er den del af egenkapitalen, der primært anvendes til dækning af det lovpligtige solvensmargenkrav.

Hensættelser

er forpligtelser påtaget enten i regnskabsåret eller tidligere år, hvor forpligtelsens størrelse eller betalingstidspunktet endnu ikke er kendt.

Individuelle bonuspotentialer

er den del af værdien af forsikringstagernes bonusret, der er indeholdt i de retrospektive hensættelser.

Indre værdi

er den kursværdi, der svarer til forholdet mellem et selskabs egenkapital og den ansvarlige selskabskapital.

Investeringsaktiver

er pensionskassens investeringer i ejendomme, obligationer og værdipapirer.

Kapitalandele

er andele af selskabskapitaler, fx aktier og anparter.

Kapitalinteresser

er kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder.

Kollektivt bonuspotentiale

er midler, der er afsat til bonus, men som endnu ikke er fordelt til de enkelte medlemmer.

Koncernregnskab

er et fælles regnskab, der viser pensionskassen og dattervirksomhedernes samlede aktiviteter.

Konsolidering

er en sammenlægning af pensionskassen og dattervirksomhedernes regnskaber med udligning (eliminering) af interne mellemværender mv.

Markedsrente

er et produkt, hvor de penge, du indbetaler til pensionen, bliver forrentet med det afkast, der til enhver tid kan opnås ved investeringer på de finansielle markeder. Derfor svinger værdien af pensionsordningen med op- og nedturene på de finansielle markeder. Det påvirker også de beløb, du som kunde får udbetalt.

MedlemsMidler

er en del af basiskapitalen og står som sikkerhed for pensionskassens forpligtelser. Ved udbetaling af livslang alderspension udbetales et ugaranteret tillæg til den livsvarige alderspension.

Overskudskapital

er bonusforpligtelser, der opfylder kriterierne for at kunne medregnes i kapitalgrundlaget i henhold til reglerne i bekendtgørelse om opgørelse af kapitalgrundlag.

Pensionsmæssige hensættelser

er aktuarens samlede opgørelse af pensionskassens forpligtelser over for medlemmerne.

Pensionsafkastskat – individuel PAL

er en skat af forrentning af medlemmernes depoter, MedlemsMidler og særlige bonushensættelser. Individuel PAL er fradragsberettiget i pensionskassens institut-PAL.

Pensionsafkastskat – institut-PAL

er en skat på pensionskassens afkast af afgiftspligtige aktiver.

Prudent person-princippet

er et princip, hvis formål er at sikre, at pensionsselskabets investeringsstrategi afspejler det, som

kunderne er stillet i udsigt i henseende til ydelser og risikoprofil.

Repo-forretning

er udlån af obligationer til fordel for et lån, hvor rente og termin aftales på indgåelsestidspunktet.

Retrospektiv hensættelse

er indbetalte medlemsbidrag med fradrag af udbetalte ydelser, betaling af omkostninger, regulering for risiko og med tillæg af tilskrevet rente mv.

Risikomargen

er det beløb, som virksomheden forventeligt skal betale en anden forsikringsvirksomhed for at denne vil overtage risikoen for, at omkostningerne ved at afvikle virksomhedens bestand af pensions-hensættelser afviger fra den opgjorte nutidsværdi af de forventede betalingsstrømme.

Risikooverskud

er det overskud, som fremkommer ved, at der i årets løb konstateres færre pensionstilfælde end forudsat i det tekniske grundlag.

Sikkerhedsstillelser

kan fx bestå i en bankgaranti eller pantsætning af et aktiv. Sikkerhedsstillelser skal anføres i en note til regnskabet til oplysning for blandt andre eventuelle kreditgivere.

Teknisk resultat

angiver summen af indtægter og udgifter vedrørende pensionsvirksomhed med tillæg af en beregnet forrentning af de gennemsnitlige pensionsmæssige hensættelser (fastsættes ud fra en forholdsmæssig fordeling af årets investeringsafkast på henholdsvis egenkapital og pensionsmæssige hensættelser).

Tilknyttede virksomheder

er virksomheder, hvori pensionskassen har bestemmende indflydelse.

Unoteret aktie

er en aktie, som ikke er genstand for notering på en fondsbørs.

Værdiregulering

er et udtryk for op- eller nedskrivning af et aktivs værdi ved anvendelse af de beskrevne værdiansættelsesprincipper.

ÅOK

står for årlige omkostninger i kroner. I opgørelsen af ÅOK indgår både direkte og indirekte omkostninger opgjort efter branchestandarden.

ÅOP

står for årlige omkostninger i procent. ÅOP måles som ÅOK i procent af medlemmernes depoter.

P+

Pensionskassen for Akademikere

Dirch Passers Allé 76

2000 Frederiksberg

www.pplus.dk

kontakt@pplus.dk

+45 3818 8700

CVR-nr. 19676889